

DOMOLJUB

Glasilo Jugoslovanske Kmetске Zveze

Izhaja vsako sredo ob 5. uri zjutraj. — Cena mu je 30 K na leto. —
Za inozemstvo 50 K.
Posamezne številke se prodajajo po 1 K.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica — Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Kmetске obćine pod kuratelo.

V najkrajšem času se bodo izvršile po Sloveniji občinske volitve. Stranke, ki so za svoje osebne in strankarske koristi že itak prodale vso našo samoupravo belgrajskim mogotcem, ki nas bodo od sedaj naprej še bolj svobodno izmozgavali, te stranke so s polno paro na judeževem delu, da prodajo tudi neodvisnost naših obćin belgrajskemu nasilstvu.

Doslej so vsaj v obćini gospodarili tisti, ki si jih je ljudstvo izbralo in jim poverilo svoje zaupanje. In če ni bilo zadovoljno z njimi, so pač odstopili. Obćinski odborniki z županom na čelu so imeli pred očmi najprvo občinski blagor in če ga niso imeli, jih je ljudstvo obsojilo in so pustili svoj posej.

Liberalna stranka ima načrt, da se tudi ta samostojnost kmećkih obćin ukine. Kako to? Ze pred volitvami v ustavotvorno skupščino je pisala liberalna »Domovina«, da bo treba v obćinah nastavlјati občinske tajnike, pri katerih imenovanju bo imela glavno besedo vlada. Obćina bo imela le dolžnost te tajnike, kateri bodo zahtevali plačo državnih uradnikov, plačevati. Na ta način misliј spraviti samostojnost in neodvisnost občinskih odbornikov in županov na ničlo. V obćini bo odločeval občinski tajnik, seveda svobodomislec in liberalec in kot zagrizen sovražnik vseh kmetских zahtev in teženј, protiverski hujskač in poleg Sokola pohujševalec mladine. Ker ga obćina ne bo mogla sama odstraniti, bo seveda njegova moć neomejena, moć občinskega odbora pa samo na papirju. Tako bodo cele kmetске obćine prišle pod bič kapitalistične-svobodomiselnе gospode, ki že sedaj tira naše kmetско gospodarstvo v prepad.

Da bodo samostojneži, ki že sedaj delajo

še z večjo vnemo kot liberalci na to, da se uklonita slovenski kmet in slovenski delavec pod belgrajski jarem, podpirali ta liberalni načrt, je po sedajnem izdajniškem početju samostojnih poslancev v Belgradu več kot jasno.

Zato si prizadevajo, da bi čim več kmetских obćin dobili v svoje roke in da bi potem tem lažje izpeljali načrt popolnoma usušnjiti slovenskega kmeta in delavca kapitalistični gospodi.

Kmetje, enkrat že smo vsled svoje zaslepljenosti in nepoučenosti prodali svojo neodvisnost — ob volitvah v ustavotvorno skupščino smo poslali devet samostojnih poslancev v Belgrad in ti so prodali za Judeževe groše našo svobodo. Še naprej bomo dobivali iz Belgrada same davčne naredbe in nihče nas ne bo nič prašal ali jih moremo prenesti ali ne. Še naprej bomo mi doplačevali velike primanjklјaje južnih pokraјin naše države, in nikjer se ne bomo imeli mesta pritožiti, še bodo prihajale nad nas protiverske naredbe, ne da bi se jih mogli braniti, ker svojega deželnega zbora s pravico sklepati postavbe, kakor to zahteva SLS, ne bomo imeli, in sedaj bomo doplačevali nove davke, da spravimo skupaj tisto dobro milijardo za bogate turške veleposestnike. Liberalni časopisi so polni hvale o samostojnih poslancih, češ sedaj bomo lahko sprejeli centralistično ustavo in nihče ne bo mogel reči, da se je sprejela proti večini jugoslovanskega naroda. Tako smo enkrat že spravili svojo svobodo, ali naj jo še drugič? Ali naj prodamo še zadnjo svojo postojanko, kmetско obćino?

Jaz sem že spregledal, Bog daj, da bi tudi drugi, dokler ni še vse izgubljeno.

Bivši samostojnež.

Z novim kožuhom.

Z novo barvo nastopajo naši liberalci in samostojneži po raznih obćinah, katere bi radi dobili v svoje roke in jih tako prodali belgrajskemu centralizmu kot so naša avtonomija. Da je liberalna stranka izgubila na kmetih ves kredit, so zadnje volitve jasno pokazale. Zato je nastopila pod imenom samostojne kmetске stranke. Mnogi sicer dobri kmetje so naselili na ta lim.

Toda danes pa po mnogih kraјih odpirajo oči. Izdajstvo, ki so ga izvršili samostojneži v Belgradu za svoje osebne koristi, polje z rdećico vsakega dostojnega samostojneža, ki je dosedaj mislil, da so to res kmetски zastopniki. In tako po mnogih obćinah tudi samostojna kmetška suknja, ki si jo je oblekla za zadnje volitve, več ne pokriva brezverskega in kmetom do konca sovražnega liberalizma, ki že povsod gleda iz nje.

Zato treba nove suknje. In urezali so jo.

Imenuje se gospodarska stranka. Isti ljudje: liberalci in samostojneži v novem kožuhu, samo da bi zopet prevarali slovenskega kmeta ter mu iztrgali iz rok še poslednjo postojanko: obćino.

Nujno opozarjamo kmete, ki imajo še malo ljubezni do svojega stanu, naj nikar ne nasedajo temu najnovejšemu slepilu, ki so ga vrgli na deželo svobodomiselnih advokati v Ljubljani.

Sestavite kandidatno listo sami pod imenom SLS ali Kmetске, oziroma Delavske oziroma Obrtne zveze. Nikomur pa ne dajte podpisa razen volivnemu odboru naše stranke.

Samostojneži proti agrarni reformi.

Po nekaterih obćinah agitirajo samostojneži, da bodo takoj, ko pridejo na površje in dobijo obćine v svoje roke, začeli z agrarno reformo in razdeljevati revežem posestva velikih posestev.

Kako za skrajno neumne imajo ti agitatorji naše kajzarje in poljske delavce, se vidi iz tega, da vsak otrok ve, da obćina pri tem nima nobene besede, celo agrarni odbori, ki so bili v ta namen izvoljeni smejo samo svetovati in predlagati, deliti nič.

Pa ne samo to. Samostojneži so sploh proti agrarni reformi, proti temu, da bi se veleposestva poprodala tistim ljudem, ki nimajo zemlje in bi jo sami obdelovali.

Dokaz.

V »Seluc«, srbskem kmetskem listu popisuje neki poslanec, kako so nastopali samostojni poslanci proti agrarni reformi, takole:

»V našem programu stoji poleg drugih tudi zahteva: da je zemlja onega, ki jo sam obdeluje. Dokler ni prišel čas, da se ta naredba stavi v ustavo, so oni molčali in prikrivali svoje mnenje. Ko pa smo mi zahtevali, da se ta odredba sprejme v ustavo, so oni protestirali in glasovali proti temu. Pozneje smo zvedeli, da delajo to radi veleposestnikov, ki jih imajo prav mnogo v svoji stranki in kateri so jim dajali denar za volilno borbo.«

Voditelj srbskih kmetov poslanec Avramović pa je izjavil napram dopisniku »Slovenca« sledeće: »G. dr. Vošnjak, kakor tudi ostali predstavitelji Samostojne kmetске stranke so zaščitniki veleposestev. Popolnoma so ravnodušni napram težavam izkorišćanih

Občinske volitve so pred durmi! Noben naš pristias ne sme ostati doma!

kmetskih težakov, dočim so v nasprotnem slučaju zelo občutljivi napram interesom veleposesnikov velikih gozdov. Z največjo odločnostjo so se vedno zavzemali zato, da se teh veleposestev ne smemo dotikati.

Tiste samostojne agitatorje, ki z raznimi ničvrednimi obljubami skušajo zhegati poštene kmetske posestnike in delavce, naj naši možje v tem smislu temeljito podučje.

Dr. Žerjav piše.

Kdo se ne spomni, kako se je »Kmetijski list« jezil nad nami, ko smo nedvomno dognali in dokazali, da je »samostojna« kmetska stranka le privesek liberalne brezverske stranke, ki je pod liberalno firmo na kmetih popolnoma bankrotirala. »Kmetijski list« se je v svoji nedosežni hinavščini semtertja obregnil ob liberalce, da bi čimbolj zakril svoje zveze z liberalno stranko.

Danes pa gremo en korak naprej in trdimo, da samostojne kmetske stranke več ni, temveč je še samo liberalna stranka, ki se vsiljuje na kmetih pod imenom kmetske stranke. Danes SKS ne pomenja več: »Samostojna Kmetiska Stranka« temveč »Sluge Kapitalističnih Strank«.

Dokaz:

Dr. Žerjav, voditelj slovenskih svobodomiselcev in zagrizeni sovražnik slovenskega kmeta je z lastnim podpisom poslal nekemu svojemu zaupniku strogo zaupno pismo, katero pa je slučajno prišlo v naše roke:

Pismo se glasi:

»Velecenjeni gospod! Nova politična situacija (položaj. Op. ur.) me sili, da se tem potom zaupno obračam na Vas v zadevi bližajočih se volitev. Kakor veste, je JDS (liberalna stranka. Op. ur.) do poslednjega vrgla vse moči na deželo, da zaobrne kmetsko gibanje na napredno stran in da zapreči vsako možnost, da bi se to gibanje nagnilo k klerikalcem, s tem, da mnogokje dirigira (navaja. Op. ur.) svoje lastne pristase v kmečko stranko. Skoro povsod so naši ljudje ustanovili njene organizacije in mi smo stranko podprli tudi z denarjem. Pred volitvami je bila velika razprava, na kak način bo več naprednih glasov, ali če nastopita stranki deljeno, ali če nastopita skupaj. SKS se je odločila za prvo stališče. S tem je prisilila JDS, da je nastopila samostojno in skuša nase združiti vse odločno napredne glasove. Kolikor morem pregledati položaj, manjka SKS enotn. vodstva in avtoritete in ni v stranki prav nič discipline in požrtvovalnosti. Zato žalibog po volitvah pričakujemo naglo nazadovanje tega gibanja. Stvar naše stranke bo, da zapreči, da se ljudstvo vrne klerikalcem v naročje. V to svrhu je že danes potreba, da odločno markiramo obstoj JDS po vsej deželi. Po volitvah pa bomo nemudoma razpredli gospodarsko organizacijo, ka-

tero vkljub mojim pozivom SKS popolnoma zanemarja, Dr. Žerjav.«

Kaj pove Žerjav v tem pismu?

1. Da je liberalna stranka »do poslednjega vrgla vse moči na deželo«, da s samostojno kmetsko stranko vrže kmete liberalcem v roke.

2. Da so »skoro povsod« liberalci ustanovili organizacije (krajevne odbore) kmetske stranke.

3. Da so liberalci podpirali z denarjem kmetsko stranko.

4. Da obstoja skupno vodstvo liberalne in kmetske stranke, ki se je pred volitvami posvetovalo, kaj bi bilo za liberalizem boljše: nastopiti skupno ali deljeno.

5. Da pri samostojnejih ni nič požrtvovalnosti, discipline in avtoritete. S tem dr. Žerjav sam priznava, da je samostojna stranka koritarska in koristolovska.

Če imajo samostojni kmetje še kaj časti v sebi, če imajo količkaj kmetskega ponosa, potem vedo, kaj jim je storiti. Tako grdo, hinavsko še ni nihče potegnil slovenskega kmeta, kot so ga voditelji samostojne kmetske stranke. Tako so vpili: Kmet kmeta, nihče nas ne bo komandiral, sami svoji gospodarji hočemo biti, danes pa se je skazalo, da so bili zapeljani kmetje skozinskozi na vrvice liberalnih, svobodomiselnih doktorjev, ki so končno prodali slovenskega kmeta belgrajskemu centralizmu.

Srbski kmetje o samostojnejih.

Že zadnjič smo poročali, kako so slovenski samostojnejši s svojimi grdimi kupčijami in za osebne koristi naše kmete osramotili pred srbskimi kmeti. Sveta naloga naših poslancev v Belgradu je, da kredit slovenskega kmeta pri srbskem kmetu popravijo in dvignejo ter dopovedo, da slovenski samostojnejši ne zastopajo poštene slovenskega kmeta, temveč samo liberalne trgovce, mesarje, gostilničarje po deželi in nekaj kmetskih magnatov.

»Selo«, glasilo srbskih kmetov piše o teh samostojnih junakih sledeče:

»Od strupenih vplivov na naš klub (klub zemljoradnika) je bil najnevarnejši oni, ki je prihajal iz naše lastne sredine, od opasnega domačega sovražnika. To so bili predstavniki tako zvane »Slovenske samostojne kmetske stranke.« Dasiravno program te stranke ni tak kot je naš, temveč je le nekaj praznih in puhlih besed, vendar smo mi njene poslance iskreno sprejeli v svoj zemljoradniški klub, ker so nas oni omamili s svojim cbljubljanjem, češ da se bodo v najkrajšem času prilagodili našemu programu. Imeli smo jih nam enake, smatrali smo jih za svoje brate. A kako kmalu so nas ti »bratje« kruto razočarali! Ves čas so z nami trgovali in prodajali za izvoznice in uvoznice in druge osebne in strankarske koristi našo moč in naše število. Ko so potem njihovi zločini

prihajali drug za drugim na svetlo, so poskušali vplivati na naše seljake z zahrbtnim hujskanjem, da bi s tem zakrili sled svojemu zlobnemu početju. Poedince so odvrčali od ostalih tovarišev, druge so nagovarjali, da z njimi — brezvestnimi političnimi trgovci — osnujejo drug klub, ki naj se odcepi od šumadincev in stopi v vlado, da bi tako mogli svoje špekulativne plane lažje in bolj brezskrbno izpeljati. Tretjim so zopet prav zahrbtno obljubovali, da jih bodo kandidirali za ministre, če bodo glasovali za vstop v vlado. V klubu so vedno zahtevali, da se naj pogaja z vlado in obenem izjavljali, da so tudi oni mnenja, da ni treba ravno vstopiti v vlado, vendar se mora gledati na to, da se čim več ugodnosti izvleče iz vlade. Tudi tukaj so se pokazali kot zahrbtni in lažnjivi avstrijanci kakor v vseh drugih svojih nastopih. Kajti oni sedaj izjavljajo v svoji izavi, ki je izšla v »Pravdi« od 19. t. m., da so oni »od vsega začetka iskreno in javno zahtevali, da se stopi v vlado...« O teh političnih varalcih bomo še govorili, kajti slovenski kmet mora zvedeti kako nevarnim sovražnikom vsega kmetskega stanu je zaupal svoje težnje in zahteve.« — Tako »Selo«. Ti samostojni »kmetje« se sedaj v družbi z liberalci silno trudijo, da bi dobili kmetske občine v svoje krepilje, da bi jih tako izkoriščali za svoje osebne in strankarske namene, kakor delajo to v Belgradu, ker izrabljajo svoja poslaniška mesta za to, da barantajo zase in svojo stranko. Stroške pa mora plačevati naš kmet.

Kmet, glej, komu izročiš občinsko gospodarstvo!

Samostojnejši očitno nastopili proti katoliški Cerkvi.

V ustavnem odboru se je zopet obravnaval kancelparagraf. Ob tej priliki sta dr. Žerjav in samostojnejši dr. Vošnjak tako grdo napadala slovensko duhovščino in našega apostolskogorečnega škofa dr. Jegliča, da so se celo srbski radikalni poslanci zgražali.

Dr. Vošnjak pa je tudi grdo napadal katoliško Cerkev, o kateri je rekel, da je največja sovražnica našega naroda.

Kancelparagraf je bil od vladnih strank sprejet, od katoličanov pa ne bo nikdar priznan. Tudi samostojnejši so glasovali zanj. Naši duhovniki bodo šli v ječe, a božje besede, ki jo bodo samostojni proglasili za politiko, kadarkoli jim ne bo všeč, oznanjati si ne bodo pustili vzeti. Začel se je odločen boj. Kako se bo končal, je za nas popolnoma jasno. Pravica je bila končno še vedno na vrhu.

Samostojna stranka, ki je dosedaj skrivala svoje rozičke, je sedaj očitno prestopila v brezverski tabor. Katoličan, ki mu je še kaj do vere, ne more biti njen pristasa. Če pa je, podpira s tem nasilen boj proti veri in je zato pred Bogom in pred ljudstvom odgovoren.

Zakaj?

Naš list si je v zadnjem času vzel za nalogo, da se najodločneje bori proti takozvani samostojni kmetijski stranki.

Zakaj?

»Domoljub« je bil vedno najodločnejši zagovornik kmetijskega stanu in vsega kmetijskega prebivalstva. Čez 30 let mu je že učitelj in voditelj in s ponosom se zaveda, kako ogromno kulturno delo je izvršil v Sloveniji.

Tako tudi danes, da dandanes še prav posebno, ker je danes naše kmetijsko prebivalstvo na tem, da zapade počasni gospodarski smrti, če bo vodstvo državne politike še dolgo v takih rokah. In tej državni politiki so se zadnji čas s celim srcem pridružili »samostojni« voditelji, katere je dobri njih poznavalec, voditelj srbskih kmetov imenoval škodljivce slovenskega kmeta.

Brezdvoma je, da bo slovenski kmet v bodočnosti trpel ogromne milijonske škode radi današnje državne politike, ki daje vse gospodarstvo v državi v roke nezmožnemu Belgradu. Samostojna kmetijska stranka nosi na tem velikanski del krivde.

Zato nam težka skrb za obstoj slovenskega kmetijskega prebivalstva naravnost usiljuje najodločnejši boj proti požigalcem, ki požigajo in razdirajo našo lastno hišo. Slovenski kmet hoče živeti, in ker mu hočejo življenje vzeti — gospodarsko, politično in versko — zato se mora braniti.

Domoljub kot najiskrenejši prijatelj kmetijskega stanu v tem boju ne bo zastajal.

Kmetijske zveze nujno pozivljemo, da pridno sklicujejo seje in sestanke ter točno poučujejo svoje odbornike o velikih udarcih, ki jih dobiva naše kmetijsko prebivalstvo, da se bo vedelo postavljati v bran. Vsak odbornik, vsak agitator naj govori, govori, govori!

Protestni shodi.

proti centralizmu in kulturnemu boju so se vršili v nedeljo pri sv. Katarini nad Tržičem, pri sv. Ani pod Ljubeljem, v Tržiču, v Borovnici, v št. Vidu na Dolenjskem, v Blagovici in v Krašnji.

Kdo največ plača?

Službene novine prinašajo pregled vplačanih taks, znamk, pristojbin in trošarine in sicer od 1. junija 1920 do 28. febr. 1921.

Srbija in Črnogora	91 milijonov kron
Bosna	80 milijonov kron
Vojvodina	202 milijonov kron
Slovenija	99 milijonov kron
Dalmacija	35 milijonov kron
Hrvatska	287 milijonov kron

Iz tega vidimo, da Srbija in Črnogora, ki imata skoro 5 milijonov prebivalcev, plačata manj kot Slovenija, ki ima dober milijon prebivalstva; vse bivše avstro-ogrsko pokrajine so plačale 82 odstotkov, bivša Srbija in Črna gora pa 18 odstotkov.

Sedaj vemo, kdo državo vzdržuje.

Kdo pa ima v državi prvo in edino besedo, pa tudi vemo. In kdo jo bo še zaneprej

imel, nam je istotako znano, zakaj liberalci in samostojneži so nas že prodali belgrajskemu centralizmu.

Zaslepljeni bodo kljub temu še naprej volili samostojneže.

Kaj se godi v Vojvodini in drugod?

Kakšne razmere vlada jo vsled nesrečne demokratske centralistične politike po Vojvodini (bivši ogrski pokrajini naše države) in drugod, povzemamo iz govora poslanca Sušnika v ustavnem odboru, kjer je med drugim povedal tole:

In kaj dela minister Pribičević v Vojvodini? Izdal je naredbo, s katero je zaprl verske šole, zaplenil imetje verskih šol, izbacil veroučitelje in poveril pouk v varstvo osebam, ki nimajo ne vere, ne potrebnega znanja. In vendar obstoji še v Srbiji pogodba med Cerkvijo in državo, o katerem morajo dati škojfe pooblastilo tistim, ki uče verouk!

V časopisju čitam še nekaj, kar je storil Pribičević v zadnjem času. V subotškem samostanu je obstojala višja trgovska šola. Pribičević je odredil, da se ta šola razpusti, in je dodelil učiteljice na druge šole. Učiteljice, ki so bile nastavljene na omenjeni trgovski šoli, so bile za svoje stroke usposobljene; sedaj pa je minister Pribičević podredil učiteljice z diplomo osebi, ki nima niti potrebnega izpita, niti strokovne izobrazbe. Popolnoma brez vsakega razloga je ukinal minister Pribičević šolo, ki je bila po celi Vojvodini na najboljšem glasu.

Bunjevcev je 600.000, a ker so katoličani, jih hočejo iztrebiti, ne da se jim nikakih pravice.

Gospodje, narodni poslanik Stevan Benin je napisal brošuro, v kateri opisuje razmere v Vojvodini: pravi da je Vojvodina postala afriška kolonija, ki jo vsi lumpi, ki so se tam naselili od vseh vetrov in ki so bili povsod drugod nemogoči.

In še nekaj iz Vojvodine! Tam se je uvela srbijska finančna uprava. In sedaj imate povsod po Vojvodini za načelnike finančnih uradov uradnike iz Srbije, ki ne poznajo tamšnjih zakonov, ki so še v veljavi. Tako je prišlo do tega, da se v Vojvodini, v najbogatejši zemlji, danes ne pobirajo davki, ker davčni uradi ne delujejo.

V južni Srbiji so bili vsi bogatejši katoličani in muslimani že v zaporu. Okrožni ali srbski načelnik vrže človeka v ječo, ne da bi bil kaj zakrivil in ga drži notri 3 do 4 tedne; ko pa plača — po svojih premoženjskih razmerah — 5 do 10 do 20 tisoč dinarjev, ga izpusti brez vsake preiskave. V Djakovici so zaprli tri katoliške duhovnike. Zaprti so že od 26. julija 1920 in se nahajajo še danes v zaporu v Djakovici, ne da bi bili kdaj zaslišani. Ko jih je sreski načelnik v Djakovici zaprl, je 10 do 15 dni zahteval od njih 50 turških lic; če plačajo, pa jih bo pustil na svobodo in preiskava se ne bo izvršila.

In kaj delajo v Južni Srbiji žandarji z muslimani in katoličani! Zadnji čas so vršili orožniki in vojaki hišne preiskave v selu Zlokučanu, srez Istočki, okrog Peč, kjer so iskali orožja. Ker nikdo izmed katoličanov nima orožja, so orožniki najprej pozvali vse hišne posestnike v cerkev in zahtevali, da pred župnikom prisežejo, da nimajo orožja. Drugi dan

so šli zopet od hiše do hiše in zahtevali od gospodarjev orožje. Dobili so odgovor: »Nimamo orožja.« Na to so jih pričeli batinati za žive in mrtve. Seljaki so vpili: »Nimamo orožja!«; batine so padale. Nato reče orožnik seljaku: »Idi pa kupi puško, če je nimaš!« Ubogi seljak gre, kupi puško za 1000—2000 dinarjev, jo prinese in izroči orožniku. Na to orožniki napravijo zapisnik, da se kmeta batnili, ker ni hotel izročiti puške. Ta zapisnik mora seljak podpisati.

Belgijska kmetijska zveza.

Kmetijska zveza v Belgiji je ena najvzornejših, kar jih je na svetu. Med vojsko je pač trpela, a sedaj s polnim parom delajo, da se dvigne na predvojno višino in še više. V osrednjem tajništvu v Luvenu je zaposleno nešteto uradnikov, ki neprenehoma delajo. Razni nadgledniki, ki jih plača kmetijska zveza, vsak mesec obhodijo vse pokrajinske organizacije in predavajo kmetom o najbolj perečih vprašanjih. V tajništvu morajo potem vedno poročati o stanju posameznih organizacij. Ni čuda, da se število članov dan zadnjem množi. Sedaj jih je okrog 90.000. To se pravi 90.000 družin, ker je navadno samo en družinski član udeležen pri Kmetijski zvezi. Ogromno večino tvorijski Flamci. Kmetijska zveza izdaja dva lista za kmetice, in enega za kmetice.

Denarna moč organizacije je zelo močna. Osrednja banka v Luvenu ima 230 milijonov frankov vlog (to je približno 2 milijardi naših kron).

Kmetijska zveza je prevzela oskrbo svojih članov z vsemi potrebščinami in sicer samo solidno blago po najnižjih cenah.

Za časa vojske je odpeljala Kmetijska zveza za nov odsek: za zavarovanje svojih članov. V Belgiji je ukazano, da se mora vsakdo zavarovati. Da pa se prepreči izrabljanje kmetov od strani raznih agentov in zavarovalnih družb, je prevzela Kmetijska zveza skrb za zavarovanje svojih članov. Ker ima pri tem še enkrat več dohodkov kot stroškov, razdeli ves ostali denar med člane. Na ta način se kmetje ceneje zavarujejo kot potom oduševskih zavarovalnih družb.

Iz Kmetijskih Zvez.

BLAGOVICA.

V nedeljo, dne 3. t. m. smo imeli shod JKZ, ki je lepo uspel. Poročal je France Žužek. Njegova izvajanja so bila sprejeta z velikim odobravanjem, njegov poziv na najskrajnejši boj za samoupravo Slovenije z velikim navdušenjem. Gospod trgovec Pustofnik, Sivec in drugi so nameravali shod razbiti, pa ni šlo. Na koncu koncev so vsi skup lepo poslušali in pritrjevali, ker izvajanja govornikova so bila res taka, da mu je moral pritrjiti najzagrizenejši samostojnež. — Za občinske volitve je vse pripravljeno, zmagala sigurno naša, odpor proti centralizmu v Belgradu silen in ni je moči, ki bi našemu kmetakemu ljudstvu izrgala to orožje iz rok. Mi centralizma ne maramo! V samoupravi je naša rešitev! Sodba in obsodba nad samostojno, ki centralizem podpira, bo pa prišla. A huda bo!

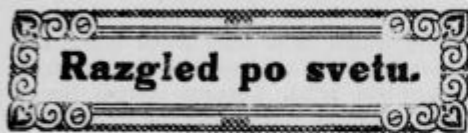
KRAŠNJA.

V nedeljo dne 3. t. m. se je vršil pri nas shod JKZ. Poročal je France Žužek in razgalil politiko SKS v Belgradu ter nam pokazal vse zle posledice centralizma na gospodarskem in na drugem polju. Shod je bil eden

na najboljših, kar se jih je vršilo v naši fari dosedaj, gospod učitelj Grmek s svojimi par pristavi pa ne bo imel nikdar več sape delati govorniku žuzku medklice. Dobil je take nazaj, da se bodo po celi fari najmanj osem dni smejali. — Kandidatna lista za občinske volitve je sestavljena in podpisana. Mirno čakamo volitev, svesti si zmaže, potem pa se tačne podrobni boj za samopravo Slovenije.

DOŠREPOLJE.

Na velikonočni ponedeljek se je vršil prvi nas veličasten šod Kmetске zveze. Obiskala nas g. Pogorelec iz Strug, ki je poročal o kulturnem boju in g. poslanec škulji, ki je poročal o političnem položaju. Zborovalci so bili s poročilo vidno zadovoljni. Na shodu so bile enoglasno sprejete sledeče resolucije: proti kulturnemu boju, ki so ga započeli naši nasprotniki, proti brezverski šoli in zahtevamo, da se naši otroci vzgajajo v versko-nravnem duhu. Naše šole smo zidali mi katoliški kmetje. Kdor hoče brezverske šole, naj jih zida sam. Proti krivici, ki jo je naredila vlada s tem, da je ukinila od regenta potrjeni in podpisani občinski volitvi red in ga nadomestila z novim, ki nikakor ne odgovarja ljudskim težnjam. Izrekamo Jugoslov. klubu popolno zaupanje za njegov neustrašen boj za ljudske pravice in mu kličemo: napre, do zmagel!

Razgled po svetu.

BITKA V ISTRU.

Zloglasne italijanske bande, sestojče iz fahranih študentov in komijev, takozvani fašisti, na vladno povelje ogrožajo celo Italijo in posebno diviso v slovenskem Primorju, da bi a silo ubili v Slovincih narodnega duha. Požigajo, ropajo, morijo — pod državnim varstvom. Te dni enkrat so se spravili nad neko kmetstvo vas v Istri. Toda kmetje so se zbrali ter jih sprejeli z ognjem iz pušk. Nato so fašisti pobegnili ter se vrnili ojačeni z vojaštvom. Končno so se kmetje previdno umaknili in se niso dali ujeti. Menda imajo kmetje dva mrtva, fašisti pa precej ranjencev. Kjer ni krščanske pravičnosti, dere vsaka država v propad. Tudi Italiji ne bo to odšlo. Delavci fašisti so že na delu.

REPUBLIKA V ISTRU.

Takozvani fašisti, ki jih je najela italijanska vlada, razbijajo po neodrešenih krajih vse, kar jim pride slovenskega, hrvaškega ali komunističnega v roke. Vsled tega so stopili rudarji ob Raši v štrafik ter proglasili republiko, ki se še vedno drži. Vlada se s svojimi karabinerji ne upa blizu. Republika izdaja svoje naredbe.

KOROŠKO PISMO.

Gotovo ste, dragi rojaki tam na oni strani meje, katera nas začasno loči, radovedni, kako se nam Korošcem tukaj godi. Odkar nas je ločila usoda, smo pač izpostavljeni zopet na milost ali nemilost onih, kateri so nas še zmiraj žrtili in povsod zatirali. Skoraj da bi nam bilo obupati, vendar nas pa tolaži še upanje, da nas meja vrh Karavank ne bo in ne sme dolgo ločiti, ampak dan, ko se bomo zopet združili v bratskem objemu, nam mora kmalu zopet zasijati. Oh, pač srečni ste Vi, bratje v domovini, ki ne poznate, kaj je tuji jarem, ki ne poznate preganjanja od strani tujcev, ki do nas nimajo srca. Praviijo nam sicer, da bočejo vsako narodno sovražstvo pregnati s Koroške. To pa mislijo doseči s tem, da bi nas potlačili čisto k tlom, toda varajo se! Mi hočemo živeti! Trdni smo, trdnejši kot kedaj poprej. Samo Bog daj, da skoro pride čas, ko si bomo podali zopet roke.

Tudi neizprosna smrt ne prizanaša našim vrstam. Tako je dne 22. marca t. l. eden naših najvrednejših boriteljev za naše pravice gosp. J. Piček p. d. Harpman na Otožu mirno v Gospodu zaspal. Vsem, ki smo ga poznali, se je ob tej vesti krčilo srce žalosti nad nenado-

mestljivo izgubo moza katoliškega prepričanja in vrliga narodniaka. Skozi 40 let je bil neustrašen borilec za narodne pravice koroških Slovincov. On se ni strašil ne nasprotovanja, ne truda, ne dela, da bi mogel pripomoči tužnemu Korotanu do vstajenja. Vstajenje je prišlo, toda usoda nas je pahnila nazaj v krepilje tujcev. Toda naš Janez ni obupal. Vedno je govoril: Star sem že, toda še enkrat bi rad učakal Jugoslavijo. In nazadnje, ko se ni mogel več ganiti v postelji, je še vedno želel si učakati dneva, ko bo Korotan na Gosposvetskem polju praznoval svoje vstajenje. Toda kruta smrt mu je preprečila nit življenja. Umrl je sicer, toda spomin nanj je nam neumrljiv. Tudi mi upamo, da se želje rajnega morajo uresničiti. Kako smo ga ljubili, je pokazal najsičajnejše njegov pogreb. Velikanska množica pogrebcev iz vsega Roža in od vseh krajev od blizu in daleč ga je spremlila k večnemu počitku. Vseh oči so bile rosne, ko smo se poslavljali od njegovega groba, toda v srcih smo trdno sklenili: Trdni bomo, kot si bil Ti, dekler ne zasije nam zarja srečnejših dni. — Zalujoci Rožani.

BIVŠI CESAR KAREL NA MAŽARSKEM.

Veliko vrišča po Evropi je povzročil bivši cesar Karel, ki se je na veliki petek zvečer nenadoma pripeljal na Mažarsko in prišel na veliko soboto v Budimpešto. Njegovi prijatelji so mu naslikali, da je na Mažarskem vse zanj in da bo z velikim veseljem sprejet. Toda sprejem pri vladi, pri kateri se je oglašil, je bil silno hladen in ko so mu nasvetovali, naj Mažarsko čim preje zapusti, da ne bo kakšnih neprijetnih zmed, je ves potr zapustil Budimpešto. Ker ga Svica ne mara več sprejeti, se bo menda odpeljal v Španijo, kjer bo pač premišljeval manjvost tega sveta. Jugoslavija, Češkoslovaška in Rumunija so vse ukrenile, da se Karel kmalu odstrani, tudi ententa trobi v svet, da je proti povratku razkralja Karla na Mažarsko, kaj pa v resnici misli, pa ve samo Pariz in — Karel sam. Jugoslavija ima ob mažarski meji razvrščeno vojaštvo, ki bo v slučaju, če Mažarska sprejme Karla za svojega kralja, vkorakala v Mažarsko. Ravnotako Češkoslovaška in Rumunija. Mažarska vlada je sklenila, da pripozna pač Karlove pravice, a sedaj ni čas zato, da bi jih uveljavil. Karel je že zapustil Mažarsko.

IRSKA.

Zadnjč že smo poročali, kako kruto postopajo Angleži z Irco, ker se ti neustrašeno bore za irsko svobodo. Kar ujamejo, ustrelje. 24. marca je bilo usmrčenih 6 mladih Ircev v glavnem mestu Irske. Vse mesto se je odelo v žalobno obleko, vse delo je počivalo, promet je obstal, 20 tisočglava množica se je zbrala pred kaznilnico, v kateri so obešali mladeniče. Množica je glasno molila rožni venec za nesrečne žrtve, potem pa se je zbrala v cerkvi, kjer se je opravila slovesna zadušnica za bojavnike irske svobode.

AMERIKANSKO PISMO.

»Domoljub«, katerega sem po dolgem času zopet zagledal v našem delu Zjed. držav, me je resnično razveselil. Še kot deček v premili mi rojstni domovini, sem rad čital novice iz Domoljuba.

Upam da sedaj, ko se je južno Slovenstvo zjediniilo (izven Bolgarije), da bode naša rojstna domovina imela kruba doma, in ne bode potreba našim mlajšim v tujino.

Zjedinjene države Amerike imajo silno bogato razvito industrijo. Velike in mogočne tovarne, rudniki v katerih dela na tisoče Slovincov in silno veliko Jugoslovanov, delajo Ameriko elavno. Zemlja je slabejša ali vsaj ne boljša kot v domovini, pač pa podjetni duh Amerikanca, kateri ako ima le količkaj denarja, kupi delnico za delnico in tako podjetja rastejo in s njimi tudi ljudstvo.

Amerikanci imenujejo nas tujce, dasiravno je takih mnogo. Tujci na tujem puščamo svoje moči za podjetnike. Naši Slovinci so že navajeni tujčeve pete še iz stare domovine, dajejo otroke v tuje šole in sami dajejo potuho svoji deci s tem, da pravijo da slovenski jezik tako ni zanič. Na tisoče dece slovenskih starišev neče govoriti svoje govorice in se je nekateri celo sramujejo, medtem ko so drugi narodi ponosni na svojo narodnost.

Največja slovenska naselbina je mesto Cleveland v državi Ohio. Tukaj se nahaja okoli 35 do 36.000 Slovincov. Imajo tri svoje cerkve, tri šole, tri narodne domove, tam se prirejajo slovenske igre in druge zabave. Druge naselbine so dokaj manjše, vendar so starejše še precej ohranile slovenščino. Chicago, za Newyorkom največje mesto v Zjed. državah ima več slovenskih časopisov: »Prosveta«, dnevnik, kateri je last velike Slov. Nar. jednote, ali vodijo ga zagrizeni rdečkarji in koritarji. »Glas Svobode« list dvotednik, kateri išče samo stvari za napad na duhovnike in isto poroča »Proletarec« socialistovski tednik, pravi hujskar delavstva. »Edinost« dvotednik, katoliška »Ave Marija« dvomesečnik, katoliška »Slovenija« tednik v Milwaukee, Wis. »Amer. dom«, Cleveland Ohio, »Cas« mesečnik, Cleveland, »Enakopravnost«, dnevnik. Brezbarvni »Glas Naroda«. Torej vidite, da imamo dosti časopisov, kateri so pa skoraj vsi brezdomovinski. Kakor hitro se kaj slabega zgodi v Jugoslaviji, brž obesijo na veliki zvon, ker se boje, da bi šlo naše domoljubno ljudstvo proti rojstnemu kraju.

Ako Vam je kako mogoče, razširite »Domoljuba« po vseh 48 državah Amerike, zakaj iz Vašega lista se bode naše slovenstvo zopet poučilo ljubiti našo milo govorico in našo krasno domovino.

Sedanje čase je jako slabo po celi Ameriki. Tovarniška kolesa, katera dajejo za služka našim ljudem, stojijo, hrano in stanovanje morajo plačevati vseeno in tako, kdor si je kaj prihranil bode zopet zapravlil.

Meso, obleka in druge stvari so se podražile, zakaj ljudstva je tukaj čimdalje več. Pri zadnjem štetju v Zjed. državah Amerike so našli tam 105 milijonov duš. Rjavi prah železja in plin pomori tudi mnogo naših. Na pokopališčih se najde veliko število naših imen, kateri počivajo na tujih tleh. Z slovensko bratskim pozdravom. — Frank Omerza, Cleveland, O.

RAZNO.

Nad tri metre dolgo brado je nosil v čakagu neki Amerikanec, ki je te dni umrl. Bil je po poklicu tesar in je nosil brado okoli života ovito, da ga ni ovirala pri delu.

Čudna moda se pojavlja v Parizu. Moški nosijo male, pisane solnčnike, ženske pa eno-oke naočnike. — V norenju je bil Pariz vedno prvi.

Plače znižujejo ameriškanskim delavcem. Zaraditega so napovedani veliki štrafki.

Brzovlak je prerezal osebni vlak. V Newyorku je priletel na križišču brzovlak z vso hitrostjo v osebni vlak ter ga tako gladko prerazal, da je bil na drobne kosce razbit samo en vagon osebnega vlaka. Nesreča je terjala 40 človeških življenj.

Vsaka hiša, v kateri je kak član Kmetске zveze, mora imeti „Domoljuba“, kmetško glasilo.

Sirom domovine.

TRZIC.

Tri lepe shode je napravil zadnje nedelje narodni poslanec Brodar v župniji. Prvi je bil za občino Sv. Katarino, drugi v Našem domu, tretji v šoli pri Sv. Ani. Na vseh je ljudstvo protestiralo proti sokolizaciji šol, proti krivično odmerjenim davkom in izreklo zaupnico našim poslanecem in zahvalo za njih delo v Belgradu. G. poslanec se je dotaknil tudi občinskih volitev in priporočal povsod kandidatsko listo SLS. — Zanimivo je bilo slišati, da volivci niso čuli še prav nič od svojega župana, da se v kratkem vrše občinske volitve. Hoče se zopet — kakor vedno tam gori — v kalnem ribariti. Zato volilci, pozor!

VELIKONOČNO POTOVANJE PO KRŠKEM POLJU.

Za Velikonoč sem obiskal sorodnike v Cerkljah pri Krškem. Iz Krškega so mahnem najprej v Leskovec. Tu mi pove prijatelj, da leskoveški farani prav pridno zbirajo za nove bronaste zvonove. Korajžni so. Čast jim! — Ko pridem do Češnjic — dobrih pet minut pred Cerkljami — se začudim, da imajo v tej vasi novo oštarijo. Pojasnijo mi, da so bili vsi pametni vaščani in in občinski odbor cerkljanski proti novi oštariji, a g. okrajni glavar so jo vendar dovolili. Seveda samo za napredek ljudstva! — Presenečen sem bil, ko zagledam na žrebčirski postaji v Cerkljah izvesno tablo kolarske obrti. A moje začudenje je postalo še večje, ko mi neki možakar vpludno pojasni, da so modri gospodje od kmetijskega poverjenstva prestavili plemenske žrebce v poslopje zraven šole. Res narobe svetli! Ker sem bil že žejen, si hočem kupiti v trgovini s centralističnim imenom »Belgrad« par oranž. Pa glej ga spakal! Lepa trgovina je zaklenjena. Ko sprašujem po trgovcu, mi pove mimoidoča ženica, da imajo v »Belgradu« čudno navado, da podnevi redno zaklepajo svojo trgovino, ker trgujejo le na debelo. — Pred par leti j imla vas Cerklje že 4 potrebne (ali pa nepotrebne) gostilne. A gospod glavar iz Krškega so lausko leto dovolili še peto. Ljudstvo pa s tem ni prav nič zadovoljno. — Vesel sem bil pa velikonočnega jutra. Krasna procesija, dostojen nastop Orlic in Orlov, ubrano petel! Vsi pošteni fantje in dekleta, le korajžno naprej! — Na praznik sem obiskal tudi Velikomraševce. Pri teh sem videl, kaj stori edinstvo v krščanskem duhu. Brez tuje pomoči so napravili v vasi prepotreben most. Povedali so mi pa tudi, da ima pri tem delu največ zaslug predsednik K. Z. — Predno sem se po prazniških postavil, sem zvedel žalostno novico: dne 30. marca t. l. se na Piroškem vrhu pri Cerkljah s puško smrtno onesrečil 40 letni Anton Krkovič iz Boršta pri Cerkljah. Pokoj njegovi duši!

KOPANJ (SLIVNICA).

Samostojna olika. Velikonočni ponedeljek je pobiral župnik Franc Žužek v Slivnici prostovoljne darove za nabavo novih zvonov. Ko je hodil od hiše do hiše, ga je zvesto spremlalo krdelec samostojnih »olikancev« pod spretnim vodstvom g. župana Franca Baudeka. Šli so za njim zato, da so pokazali, kako »ljubijo« duhovnika in vero. Bruhili so proti njemu najgrše psovke kakor: Boljševik, košar itd. Ključ: Ubij ga! so se razločno čuli. Videti so bili precej objektivni: morda so v svetovni vojni preveč oddale stali. Tudi invalidi so jim pravi trn v peti, kar so dejansko pokazali na enem izmed teh revežev, ki je bil slučajno doma na praznikih. — Vse to pa je vprizoril g. župan sam, ki je navojil svoje z alkoholom, da bi bilo več korajže. — Možje, dobro premislite, koga boste volili pri občinskih volitvah! Samostojnih surovin — nikar!

POLHOV GRADEC.

Stranka samostojnežev nima pri nas več moči in veljave, zato se je sedaj o Veliki noči rad občinskih volitev prebarvala kakor pirhi

v Gospodarsko stranko. Oče te prebarvane stranke je samostojni in po županski časti tako željni župan Grašič. S tem novim in prikritim imenom stranke skuša naše volivce preslepiti. Na Veliki četrtki je sklical uradno (uradno županovo vabilo na razpogo) kot župan nekaj volivcev v občinsko pisarno. Na vabilih ni nič omenil, zakaj naj pridejo, ampak samo »zanesljivo pridite«. Ljudje niso nič slutili, zakaj jih kliče, in ker so bili uradno vabljani, so vsi prišli. Tako torej župan izrablja uradno oblast v strankarske namene. Dobro je govoril, kakor so ga prejšnji dan v Ljubljani naučili. Vprašamo g. župana, zakaj ni vabil vseh, tudi odločno naših, ki imajo veliko ugleda v občini? Zakaj je lansko leto v tem času nabiral kandidate v imenu samostojne stranke, letos pa ne? Zato ker predobro ve, da bi letos pri volitvah v samostojno stranko prav nič ne dosegel. Precej volivcev je že spoznalo njegovo zvijačo in so mu obrnili hrbet. Žalostno pa je to za farno, da je ravno precej cerkvenih ključarjev ostalo pri njegovi prebarvani stranki, ki morajo vedeti, da je dvema gospodoma nemožne služiti. Naj g. župan barva svojo stranko, kakor hoče, volivci bodo v veliki večini volili kandidate Slovenske ljudske stranke. Svetujemo pa g. županu, da še sedaj premišljuje, kako bo v kratkem odstopil županski stolček drugemu.

STRUGE.

Tudi pri nas smrt pobira. Pred štirimi tedni je umrl Franc Meglen s Čateža. Zadel ga je mrtvoud. Dne 22. marca je umrl Janez Nose iz Kolenče vasi, star 79 let. Bil je kot dolgoletni trgovec s kokošmi in jajci za Trst znan po vsej Dolenjski pod imenom šuštarški Janez. Bil je tudi edini volilec 28. novembra, da se je moral z vozom peljati na volišče, da je oddal svoj glas za SLS. Naj počivata v miru!

OLIMJE.

Vigred se vrača, travca zeleni — Ti pa odhajaš! — S tugo v srcu smo stali 27. sušca ob odprtem grobu odlične pevke gospe Justine Bač-Cvirnovce, ki je v cvetju let, po težki boleznii sledila otročim in sobrogu. Kako priljubljena je bila pokojnica, pokazala je obilna udeležba pri pogrebu. Prihitali smo jo spremit na zadnji poti vsi, ki smo jo ljubili. Z zadnjim pozdravom, ki ga je govoril domači g. župnik, in z žalostinko, ki so jo zapeli pevci v slovo, smo se poslovili od prerane gomile. Na svidenje gori, kjer je večna pomlad!

BOH. BELA.

Liberalni samostojni kmetje se bahajo, koliko koristijo občini. Tak bahac je liberalni samostonež Matija Arh iz Bodešč. Poslušate, koliko koristi občini! Ima navadno po 50 in še več koz, ki vse požro po srenjskih pašnikih. To je prva njegova korist občini. Druga je pa ta, da je med vojsko prodal srenjski les za par grošev, da je tako oškodoval kmete za več tisočakov. Tako koristni samostoneži so več ali manj vsi v občini. To se bo pri občinskih volitvah upoštevalo.

FARA PRI KOSTELU.

Veliko razočaranje so prinesle volitve v konstituanto, a malokomu toliko, kakor našim samostojnim volivcem. Še nam je v spominu, kako so jim samostojni agitatorji razlagali svoj katekizem. Pridigovali so jim, da ih je dr. Korošec prodal Srbom, a odslej bomo samostojni, volitve naj bodo veliki obračun. Samostojna kmetijska stranka je z Radičevu seljačko stranko eno, tako so jim govorili in varali s prozornim namenom še celo tisti, o katerih smo mislili, da poznajo vsaj malo resnicoljubnosti — drugič se bomo tudi o teh možeh pomenili in razkrili njih zahrbtno namene. Vojaštva ne bo več, imeli bomo samo še policijo, je razlagal kupljeni agitator. Trdili so jim, da njih stranka ni proti Cerkvi in slepomišli s podobnimi lažmi. In danes? Prav so imeli mnogi boljši samostojni volivci, da se izreče nezaupnica samostojnemu zastopniku. Samostojni agitatorji, kje je vaše delo? O, le skrijte svoje glave in sramujte se laži, s katerimi ste prevarali to ljudstvo! Gluha ušesa poštno-brzojavnega ravnateljstva v Ljubljani.

Kdor je malo pozna brzojavne zveze v Sloveniji, se mora čuditi, kako malo brzojavnih zvez imamo s Hrvatsko. Ali bi vendar ne moglo brzojavno ravnateljstvo s približne 7 km žice zvezati poštni urad Nova sela preko Fara v brzojavom na Brodu na Kupi. Ali je res potrebno, da mora tu potrebovati brzojav več dni in še končno ne dospe iz Kočevja do Broda? In naš poštni voz, zakaj se vendar že ne uvede dnevna pošta? Zakaj se ne uvede pismonoša za ves okoliš poštega urada Fara? Ali je mar boljše, da morajo stranke pošiljati po 1 uro daleč in več svoje otroke po pošiljate in se tako pisma gubijo? Želeti bi bilo, da se vendar končno poštno-brzojavno ravnateljstvo zgane in ustreže ponovni želji občin.

SKOCIJAN PRI MOKRONOGU.

Tudi našo župnijo so dne 20. marca počastila dva poslanca samostojne kmetijske stranke. Po prvi sv. maši se je vršil javen shod pred cerkvijo. Večina poslušalcev je bila našega mišljenja. A g. govorniki so ponujali isto kramo kakor drugod. Prvi je zatirjal, da vera ni v nevarnosti. A on je znal kot zagrižen liberalček. Drugi govornik je govoril o kancelparagrafu. Obregnil se je ob »bogastvo duhovnikov, ki ga ni. Koliko dela imajo po sodnijah z njihovo zapuščino? Na poti mu je bila tudi sv. spoved in sploh, kar je v zvezi s katoliško cerkvijo. Rekel je, vera nam ni nevarna. Da, to je res, g. samostonež, Vam vera ni nevarna. Zakaj jo torej zatirate? Danes smo spoznali prav jasno Vašo stranko in prišli do prepričanja: Samostojna stranka je nevarnost za vero. Da, hinarovo ste govorili, a povedali dosti jasno, kaj mislite. Toda, bodite uverjeni g. samostonež: Mnogim izmed navzočih poslušalcev se je ta dan utrdilo v srcu spoštovanje do duhovnikov in povečalo zaupanje do njih. Čimboli jih vi sramotite, tembolj jih hočemo spoštovati. Kajti, dobro vemo: En sam slovenski duhovnik je žrtvoval in storil za ljudstvo več, ko vsa samostojna stranka z liberalci vred. A vam, kar vas je še dobrih skocijancev, nekdo, ki vam zares dobro hoče, glasno kliče: Možje in žene, fantje in dekleta, vsi v Kmetско zvezo in izobraževalno društvo, katero naj bi se bolj poživilo, zlasti v naši župniji. Ako bomo tako organizirani, potem se nam ni bati, kajti v sloji je moč. — Edeca izmed poslušalcev.

IZ HORJULA.

Pretekli teden, v torek, 29. marca je tu umrl preč. g. župnik Josip Prustov v 56. letu starosti. Zavrtna pljučnica mu je v 10 dneh ugrabila življenje. Bil je že od mladosti sem bolj rahlega zdravja; zadnja leta in posebno še letos se je pa njegovo zdravje vsled prenapornega dela poslabšalo. Zadnja tri leta je sam, brez kaplana pastiroval v naši župniji. Vsako nedeljo je navadno imel po dve sveti maši in največkrat po 3 pridige, včasih pa tudi še več. Le v večje praznike je dobil sempatje kakoga pomočnika. Nadalje je poučeval vse krščanski nauk v naši štirirazrednici. Zvono ves nam je pri farni cerkvi dvakrat preskrbel. Bolnike je vkljub svoji veliki zaposlenosti redno vsak teden, ponekod pa celo vsak dan obiskal. Deloval je tudi na društvenem in gospodarskem polju. Med svetovno vojsko je veliko dobrega storil s tem, da je z veseljem pisal razne prošnje. Bil je moč dolžnost in v službi te ideje je tudi umrl. Skozi 16 let je zvesto opravljal pri nas dušnopastirsko delo in imel pri tem veliko uspehov; med drugimi naj omenim samo pogosto preemanje sv. obhajila. Bil je zares dober pastir svoji čredi in prav zato smo ga ljubili in spoštovali. To je pokazal tudi njegov veličastni pogreb. V velikem sprevedu, ki se je pomikal najprej skozi vas in nato v farno cerkev, je spremlilo pokojnika 15 g. duhovnikov, vsa društva, šolska mladina in malone vsi domači, pa tudi veliko sosednjih župljanov. Krsto so v krojih nosili Orli na njegovo izrecno željo na smrtni postelji. Slovesno črno sv. mašo in pogrebni govor je imel vrhniški dekan preč. g. J. Kete. Vsa dekleta Marijine družbe so pristopila ta dan k sv. obhajilu, in sicer večina med pogrebno sv. mašo, ki je bila končana žele opoldne. Tudi mnoge drugih vernikov je darovalo ta dan sv. obhajilo za pokojnega g. žup-

aika. Vse to priča o tesni ljubezni, ki je vezala njega in njegove župljane. Domači pevski zbor je zapel več nagrobnih žalostink, tako pred župniščem, v cerkvi in ob grobu. Truplo počiva poleg groba pokojnega župnika horjuljskega, Aleš Jerala. S tem smo mu izpolnili željo, katero je večkrat izrazil, da počiva on, nekdanji pastir naših duš — sredi med svojimi ovčicami. Zato počivaj v miru, naš duhovni oče, naš dobri pastir!

SODRAŽICA.

Gerentstvo občine Sodražice izjavlja z ozirom na dopis v Domoljubu št. 11, da gerentstvo izdaja živinske potne liste vsem občanom, v kolikor so po zakonu in vladnih odredbah upravičeni.

SMARTNO PRI LITILJ

Občinske volitve so zopet vzmirile našega velikega kmetijskega prijatelja g. Tomazina, ki je pri državnoborskih volitvah kljub lepim obljubam o agrarni reformi žalostno propadel s svojo kandidaturom. Zopet zbira svoje ovčice. S kakšno soljo jih vabi sedaj, ne vemo. Nemara jim razlaga, kako prodajajo Samostojni v Belgradu našega kmeta in kako bomo plačevali za muslimanske veleposestnike 1 milijardo odškodnine, radi agrarne reforme. Nam se smilijo tisti kmete in delavci, ki po tem, kar se je zgodilo v Belgradu, še vedno hodijo svojo staro pot s klobučkom v roki okoli gospodov liberalcev in čakajo, da bi jih dobili še bolj po hrbtu kakor so jih že. Kdor hoče vedeti, kaj storiti, da ne dobe liberalni bogatini slovenskega kmeta še bolj v pest, naj pride na shod SLS, ki bo v nedeljo, 24. t. m. zjutraj ob 7. uri v Domu.

PONIKVE PRI DOBREPOLJAH.

Iz naše vasi se redkokdaj čita kak dopis v Domoljubu, dasi žetve vas do 40 Domoljubovih naročnikov. Zato prosim, g. urednik, da priobčite naslednje vrstice v nam priljubljenem listu Domoljubu. Kakor povsod, tako je tudi pri nas bivša avstrijska uprava pobrala zvonove v vojne namene. Pred dvema letoma smo si za poskušnjo omislili nov jeklen zvon; vili ga je Savska tovarna na Jesenicah in se je vrlo dobro obnesel. Takrat smo ga dobili po zelo nizki ceni. In sedaj smo si hoteli omisliti še enega večjega, toda med tem se je cena dvignila tako, da bi bilo za nas, ki imamo itak velike druge izdatke, skoro nemogoče. Zato smo se obrnili do naših rojakov v Ameriki s prošnjo, da naj nam kaj pomorejo k napravi velikega zvona. In res so se z malimi izjemami odzvali vsi z znatnim zneskom nad 17.000 K. Tako da je sedaj poravnana ves račun za zvon. V ta namen se je za dorovalce brala dne 16. marca sv. maša in obenem vršil blagoslov novega zvona. Zvon nam je zopet vili Kranjska industr. družba na Jesenicah, kateri izrekamo tem potom naše najboljšje priznanje. Posebno se še zahvalimo livarskemu mojstru g. Torkarju, da je moško držal dano obljubo in nam izgotovil zvon res naravnost izborne kakovosti. Zvonova sta uglasena A-Fis in tehtata 320 in 200 kg. Dal Bog, da bi nam še dolgo, in potem našim znancem zvonili in vabili k molitvi v slavo in čast božjo in v izveličanje naših duš.

Tedenske novice.

Politične.

p Dr. Korošec prireja v Dalmaciji shode, ki so številno obiskani. Njegovi govori napravljajo na javnost velikanski vtis.

p Resolucije srbskih zemljaradnikov. Stranka zemljaradnikov pridno prireja sestanke in sklepa času primerne resolucije, ki jih objavlja v svojem glasilu »Seloc«. Nekatere od njih so zelo umestne. Tako n. pr. »da ni mogoče nikoga pozvati na orožne vaje poleti temveč

le pozimi in da se mora z vojaki ravnati kot z ljudmi, ne pa kot z živino, kot je bila to dozdaj navada«. Dalje »da se ustanovi posebno sodišče, ki naj sodi o državnih uradnikih, če ne izvršujejo svoje dolžnosti«, »da se ustanovi kmetijska zbornica«, »da nikdo ne more posejati ne kupiti zemlje, kdor je ne obdelal sam«, »da naj so narodni poslanci s svojim premoženjem odgovorni za svoje delo«, »da so ministri odgovorni pred rečnim sodiščem za svoje delo«.

p Kaj pomenja SKS? Odkar so samostojneži v Belgradu izdali slovenskega kmeta belgrajskim mogotcem in ga prodali za svoje osebnostne in strankarske koristi, se SKS ne bere več Samostojna kmetijska stranka, temveč — tako so pogruntali razumni kmetje: Slovenskih kmetov smrt. — Je dobro zadeto.

p Blagoslov komunizma. Iz Rusije je došel voditelj rumunskih socialistov Jovan Fluera in poroča o ruskih razmerah sedeče: Prebivalstvo se hrani s kruhom, ki ima okus blata in je naravnost ostuden. Njega so v Moskvi gostili z drugim, boljšim kruhom, a ko se je vračal domov, se je moral hraniti z istim slabim kruhom kakor domače prebivalstvo. Petrograd je izumrl. Tovarne in delavske hiše stoje prazne brez vrat in oken. Prazne in tihe so tudi ostale delavnice. Tramvaj vozi poredko, a brezplačno. Oderuštvo cvete. Na trgu prodajajo bel kruh po 1500 do 2000 rubljev hlebec. Meščani prodajajo zadnje obleke, da si kupijo živeža. Ker je pomankanje obleke silno, dobe za navadno zimsko sukno po pol milijona rubljev. Ker denar nima nobene cene, so zahtevali tobačni delavci izboljšek v cigaretah, s čimer prihajajo do približno 300 tisoč rubljev mesečnih postranskih dohodkov. Vozniki zahtevajo za kratke vožnje po 3000 rubljev, za daljše pa tudi 25.000 rubljev. V Moskvi nisem opazil smehljaja niti na enem delavskem obrazu! Nočna zatočišča so strašnejša, nego jih je kdaj opisal Gorkij. Alkohola se kljub prepovedi veliko popije. Izmed tovarn so smeli rumunski socialisti obiskati le eno v Harkovu, kjer so našli velik nered. Na njihovo vprašanje so jim pojasnili, da v tovarni manjka strokovnih delavcev, katere so kot najzanesljivejše komuniste poslali na fronto proti Wranglu.

Domače novice.

d Preserje. Dne 17. t. m. ob 7. uri zjutraj se bo vršil tu shod. Pride govornik iz Ljubljane.

d Vojaška pisma. Uredništvo »Domoljuba« dobiva tako obupana pisma od vojakov, da si jih ne upamo priobčiti, ker bi bila gotovo zaplenjena. Pošiljamo pa jih na merodajna mesta. Povdarjamo pa, da se je dosedaj samo naša stranka v Belgradu zavzemala za vojake, toda sedanja vlada, ki jo tvorijo tudi samostojneži, nima smisla za naše kmetijske fante. SLS se bo še naprej vztrajno borila zoper mučenje naših fantov.

d Centralistične cvetke. Ko se je vračalo od velikonočnih počitnic 29. marca t. l. večje število šolarjev iz Bovca na Goriškem čez Trbiž nazaj v Ljubljano, so jim jugoslovanski pregledniki na postaji Kranjska gora brezobzirno zacarinili potico, ki so jo imeli seboj za priboljšek, in so zato

med temi po večini od revnih starišev moralni na mestu plačati zadnji denar, ki so ga od doma prejeli. Poleg tega so jim isti pregledniki pokušali še potice, ako so bile napravljene s sladkorjem. To prihaja odtod, ker ima besedo samo Belgrad. Samostojneži pa imajo kljub temu svoje milijončke in ministrski stolec.

d Sokolski duh. V Splitu je liberalna mladina napadla uredništvo katoliškega lista »Jadran« in Leonovo tiskarno in v notranjosti napravila z razbijanjem ogromno škodo. Ko se je z izleta vračala godba Marijine kongregacije, so jo svobodomiselnici napadli, razbili glasbila ter več oseb pri tem ranili.

d Dekan Avg. Heel, Marenberg, je v sredo, 30. marca mirno v Gospodu zaspal. V torek je še uroval. Umrl je sedel na naslonjaču. Blagemu gospodu blag spomin.

d Umrl je v Horjulju župnik Jožef Pristov, star 55 let. kot kaplan je služboval v Sostrem, Gorjah in Dobu, kot župnik na Prežganjem, Ribnem in Horjulju. Bil je vedno slabotnega zdravja. Pokoj njegovi duši!

d Umrl je na Veliki Slevici pri Velikih Laščah Ivan Adamič v starosti 77 let. Bil je ves čas »Domoljubov« naročnik in zvest pristaš SLS. Pokoj njegovi duši!

d Liberalno nasilje. Poročali smo že, da so liberalni žandarji odvzeli posestniku Pogorelcu v Strugah zdravila in razne instrumente, ki jih je rabil pri živinskih boleznih in z njimi tudi drugim pomagal — vedno brezplačno. Ribniško sodišče ga je obsodilo na 500 K globe, na priziv pa ga je novomeško okrožno sodišče oprostilo. Vidi se pa iz tega, da ima liberalno-samostojna vlada za pobijanje klerikalizma veliko več smisla kot za kmetijske potrebe.

d »Kmetijska županska zveza«. — Na mnogostranska vprašanja javljamo tem potom — v »Domoljubu« kot najbolj razširjenem listu — da se bo sklical občni zbor »Kmetijske županske zveze«, kakor hitro bodo izvršene vse občinske volitve in bodo povsod konstituirani občinski odbori. — Dotlej pa vodi vse posle dosedanji stari odbor, ki daje proti povračilu poštnih stroškov vsa pojasnila pismeno, dokler ne začne zopet izhajati zvezino glasilo »Obbinska Uprava«. — Odbor.

d Poštne pristojbine v inozemstvo so se povišale. Na navadna pisma do 20 g teže je treba prilepiti znamko za 4 krone.

d Mrlič, ki se bi morali pokopati na občinske ali državne stroške in ki niso v oporoki ničesar uredili glede svojega pogreba, se bodo od sedaj izročali medicinski fakulteti zdravstvenemu oddelku ljubljanskega vseučilišča) v učne namene. Le če je nastopila smrt vsled kužne bolezni ali če je že mrlič v močno gnilem stanju, se ne izroči, temveč pokoplje. Mrlič izročati ima pravico in dolžnost krajevno politično oblastvo.

d Uboji. V Mali Račni so fantje iz Illove gore ubili 18 letnega Jakoba Nučiča iz Predol. — V Kriški vasi pri Višnji gori je ustrelil občinski gerent Janez Zupancič iz Zavrtač 25 letnega Janeza Zajca iz Kriške vasi. Vzrok so občinskopolitične zadeve. — Iz Brnika se nam poroča, da je istotako neki fant z vilami do mrtvega pobil nekega drugega fanta, ki ga je podzvrnil z »Dober večer«.

d Uboj v Račni. V nedeljo okrog štirih zjutraj so se fantje iz Predol in Ilove gore stopili pred gostilno Bahovec v M. Račni, kjer so poprej popivali. Na piki so imeli Ilovski fantje fante iz Predol že dalj časa. Med pretepom je enega fanta nekdo vdaril po glavi, nakar se je zgrudil na tla, dva pa stekla. Posestnikov sin Jakob Nučič iz Predol je ostal na mestu in ni zbežal. Nek fant iz Ilove gore je stopil predenj in ga je vdaril s kolom po glavi, da se je nezavesten zgrudil na tla. Prebil mu je črepinjo. Na lice mesta došli zdravnik dr. Raznožnik ga je za silo obvezal in potem so ga nesli na njegov dom, kjer je podlegel težki poškodbi ob 1. uri popoldne. Pokopali so ga takoj tisti dan na Kopanju. Kmetski fantje iz Ilove gore, ki so povzročili pretep in izvršili uboj, so po dejanju pobeželi v gozdove in se skrivajo pred orožniki. Baje so jih že dobili in se nahajajo med nimi dva Zakrajška in neki Petrič, vsi še mladi fantini. — Vzrok: Točenje alkohola cele noči do ranega jutra. Oblasti, kje ste? Zakaj ne nastavite gostilničarjem ure, do kdaj smejo biti gostilne odprte? In če jo imajo, zakaj se ne gleda na to, če se tudi izpolnjuje?

d Zavratno ustreljen je bil na velikonočno nedeljo Janez Krek iz Govejka, župnija Sora pri Medvodah. Janez Krek se je pred nekaterimi meseci kot 50letni vdovec poročil z 20letno dekle, ki je služila pri Sv. Katarini. Ker se nista razumela, je najela nekega Aliča, da ga ustrelji, kar se je tudi zgodilo. Hiša ustreljenega Janeza Kreka je bila docela svobodomiselná.

d Z nožem v prsa zabodel je na Veliki ponedeljek France Bergant iz Repenj 25 let starega dninarja Franceta Jerasa iz Repenj in ga je težko ranil.

d Sami uboži. Podivjanost in posurovelost se vedno bolj širi. Brez dvoma je to še vojni ostank, ki bi pa že lahko izginil, ko ne bi svobodomiselné stranke s svojimi časopisi in sokolsko organizacijo tako pridno skrbele za to, da se ubija sleherna vernost in poštenost v našem ljudstvu. Vedno večji notranji odpad od božjih zapovedi in božje službe mora podivjati vsakogar. Če se ne bo ljudstvo krepko postavilo v bran vsem tem kvarnim uplivom, bo kmalu vsled hujskanja proti Cerkvi in duhovnikom jama razbojnikov.

d Čudna bolezen. V Ljubljani je prejšnji teden zblaznel neki dijak, ki je v svoji zmedenosti splezal na kostanj v Šolskem drevoredu, lomil veje ter lajal kakor pes. Potem je skočil na tla, begal po mestu, končno so ga prijeli pri šentpeterski vojašnici ter ga prepeljali v bolnišnico, kjer mu je zdravnik vbrizgal primernih zdravil in se je nato kmalu pomiril.

d Velik požar je 1. aprila vpepelil veliki, moderno zidan grajski hlev barona Codellija na Kodeljevem v Ljubljani. Živino — 37 glav — so rešili, ravno tako precej poljedelskih strojev, seno — 8000 meterskih centov — je pogorelo. Škoda se ceni na več milijonov kron. Zažgala je zločinska roka.

d Požar v Bodovljah. Dne 25. novembra 1920 je pogorela hiša Marjane Osredkar v Bodovljah, ko je odšla na sejm v

Škofjo Loko. V hiši sta zgorela tudi njena dva otroka, ki ju je pustila doma brez nadzorstva. Deželno sodišče v Ljubljani je za to prisodilo Osredkarjevi 10 dni strogega zapora.

d Za brezozobe. Zdravnik-profesor dr. Pregl v Gradcu je iznašel način, kako človeku tako ustaviti nove zobe, da se popolnoma zarastejo v meso in ni treba nobenih drugih pripomočkov. Biti pa morajo pravi zobje. Ker pa živ človek nerad da zdrav zob komu drugemu na razpolago, si jih bo moral tisti, ki bo hotel imeti tako ustavljene zobe, izposoditi pri — mrličih.

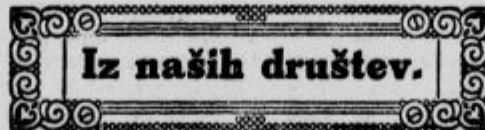
d Tudi Ti tako stori! »Dobrodelni« odsek Marijine družbe pri Sv. Heleni, Dolsko, je daroval po gospodu župniku Janezu Rihtaršiču za uboge sirote za pirhe različne darove: precej krompirja, mesa, fižola, jajec, moke, kaše, hrušk itd. — društvo, kakor vsi reveži, se najpristrčneje zahvaljujemo, ki nas še nobeno leto ni pozabilo. — Za »Dobrodelnost« je daroval 50 lir gospod Feliks Gregorc, kaplan v Trnovem na Krasu. — Gospod Matija Kump iz Ljubljane je daroval 200 K mesto venca gospoda Zaplotnika iz Gorič. — Za oslepljene vojake je daroval 200 K gospod Alojzij Eržen iz Suhadola št. 11 iz neke pravné zadeve po odvetniku dr. Francu Trampužu iz Kamnika. — Janez Justin, posestnik, Ihan, vas Borovlje, je daroval za vdove in sirote 280 K. — Darovalo je še nekaj drugih neimenovanih oseb. Društvo se srčno zahvaljuje vsem gg. dobrotnikom ter se obenem najtopleje priporoča v bodočnost. — Bog povrni tisočkrat! — Društvo »Dobrodelnost«, Ljubljana, Poljanski nasip 10.

d Dobro delo stori, kdor naroči svojemu prijatelju ali znancu knjižico: Dr. M. Opek a: Brez vere, ki je baš v sedanjih dneh tako neobhodno potrebna. Cena komadu 15 K, po pošti 16 K. Dobiva se v Jugoslov. knjigarni in Prodajalni K. T. D. v Ljubljani.

d »Vrtec« in »Angelček« imata tudi v št. 3—4 veliko lepega in zanimivega. Naših mladinskih listov so res lahko veseli starši in otroci. »Vrtec« z »Angelčkom« stane za vse leto 26 K, »Angelček« sam 10 K. Dobi se tudi še številka 1—2. Priporočamo tudi »Angelček l. 1919 (5 K) in l. 1920 (6 K).

d Marijana Železnik, posestnica v Čšnjicah št. 9, p. Motnik, prosi, da bi jej kak vojak naznanil, če kaj ve o njenem možu Mihaelu Železniku. Od meseca septembra 1916 do meseca maja 1917 je bil v Ruski Providanc, rudnik Tarapakovka št. 1, gubernija Hersonska. Potem je odšel v Harkovski tabor, odkoder ni več pisal.

d Našla se je 27. marca popoldne v Tacnu pod Šmarno goro karbidna svetilka za kolo. Dobi se v Tacnu št. 20.

Iz naših društev.

VELIKE LAŠČE.

Orel v Velikih Laščah je uprizoril na praznik sv. Jožefa lepo zasnovano in razmieroma krasno uspešno telovadno akademijo, pri kateri so tudi prvokrat nastopile Orlice s svojimi lepimi članskimi vajami za l. 1921. Na splošno željo je odsek ponovil akademijo na velikonočni ponedeljek ob pol 3. uri popoldne.

NOVO MESTO.

Poučni tečaj za fante, ki ga je priredila S. K. S. Z. 19. in 20. t. m., se je obnesel nad vse pričakovane izbornone. Nad 60 udeležencev je z zanimanjem sledilo predavanjem, ki so bila kakor nalašč za naše kmetske fante, bodoče gospodarje. Najbolj pa je ugajalo fantom

predavanje dr. Fischingerja, ki jim je poleg nekaterih važnejših pravnih vprašanj pokazal v pravi luči nevarnost, ki preti narodu od strani nemoralnega življenja. Vzpodbujalet fante, naj bodo oni nositelji in širitelji morale ter prvi bojevniki zoper to nesrečo, ki grozi upropasti naš rod.

Udeležene so bile vse župnije v okraju, razen treh, ki žal nočejo razumeti važnosti in koristi takih tečajev. Ob sklepu tečaja, ki ga je vodil predsednik novomeškega orlovskega okrožja br. Munda, so fantje živahno povpraševali, kdaj priredimo zopet enak tečaj, da pridejo. S tem nam dajajo naši mladi Dolenčji ianstvo, da tudi oni nočejo odslej stati več na izobraževalnem polju v zadnji vrsti. Tako je prav, le naprej, le vedno višje h kulturi. Seme, ki smo ga posejali v Vaša mlada srca, naj vzkali in obrodi mnogo, mnogo dobrega sadu v blagor narodu. — Rod star hira, gine — bodočnost je mladine!

SMARTNO PRI KRANJU.

S prihajajočo spomladjo se je vrnilo življenje tudi v naše katol. slov. izobraževalno društvo. V nedeljo, dne 13. t. m., smo imeli redni občni zbor. Za predsednika je bil soglasno izvoljen novi g. kaplan Jos. Pelè. Z navdušenjem smo se oprijeli novega dela v društvu, katero je posebno pri nas zelo potrebno, tako velika župnija, pa vse tako mrtvo. Občni zbor je bil dosti dobro obiskan, manjšalo je samo naših fantov. Vasi Orehek, Drulovka in Breg so bile dobro zastopane, dočim ni bilo iz Bitnja prav nobenega fanta, iz Stražišča pa malo boljše. Fantje, vzdrinite se, pristopite k društvu, tukaj boste dobili pravo srčno in umsko izobrazbo, katera edina naredi človeka plemenitega. Po vojski je, kakor povsod, tudi pri nas vse razruvano in nekako podivjano, kar ni čudno, in ker ni bilo nikogar, ki bi takoj po vojski s krepko roko prišel in vodil našo mladino, zato je pri nas tako žalostno življenje. Fantje! nikar ne mislite, da je največja sreča posedanje po gostilnah in ponočevanje. Pridite v društvo in videli boste, da se tudi tukaj naide mnogo veselih ur in poštenega razvedrila. Stariši, pustite svoje otroke, sinove in hčere, v izobraževalno društvo; ne bojte se znanje, da bi se vam s tem odtujili. Ravno nasprotno: še bolj se bo utrdilo v njih spoštovanje do Vas. Tudi Vas, može in žene, vabimo; stopite v društvo, da tako tudi gmotno podpirate društvo. Ustanovili smo tudi dramatični odsek, kateri je začel takoj delovati. Na Belo nedeljo že pokaže, kaj zna. Pristopilo je že nekaj deklet in fantov, a želimo še novih moči, posebno mlajših fantov; vsak pristrčno pozdravljen v naši sredi. Le ako nas bo več, bomo dosegli uspehe. Fantje, dekleta, na plan! Bog živil!

IZ OSILNICE.

Kaj takega pa še ne! Lanf je igra »Tri sestere« dobro izpadla. Ali letos na velikonočni ponedeljek, »V Ljubljano jo dajmo«, naravnost sijajno. Koga naj hvalimo? Ali g. Lenarta, ki je igralce izuril in zlasti Pavleta tako srečno izklesal, ali igralce? Pa delo se samo hvali! Račje pohvalimo Hribčkega Janeza, ker ima korajžol »Ne bo jim izišlo, pa jim ne bo, za hudiča ne,« se je razkoračil. Komu pa? Ali birtom, bi jih bo kandidiral? Pa tisti so bili njemu vedno v želodcu. »Očtarjev pa štacunarjev ne,« se je ustil vedno. Pa vseno bodo dobri, da bodo le liberalni voz naprej pehali. Janez, Janer, ali vas še ni sram Pucelja? Če Vas ni, potem pa kar koraž, da bo vse »permej permaknil«.

IZ LOMA.

Naši Orli so nas 28. marca zopet razvedseli s predstavo. Nastopil je načelnik Orlov Peter Meglič z daljšim govorom, ki je z njim navduševal navzoče k pridnemu delu v izobraževalnem društvu ter posebno v telovadnem odseku Orel. Z deklamacijama »Prišel je pomladni čas« in »Abtinent, ti si junak« je nastopil naraščajnik Fr. Meglič. Nato je zapel pevski zbor 2. Mihelčičev venček narodnih. Na zadnje je bila igra »Ne kliči vraga« in žaljiv prizor »Kmet in fotograf« — Za občinske volitve se pripravljamo s tem, da smo ustanovili volilni odbor iz 12 mož in mladeničev, da določijo kandidate. Vsi bodo volili kandidatno listo SLS, ki jo bo napravl volilni odbor.

BOHINJSKA BISTRICA.

Na velikonočni ponedeljek, dne 28. marca, smo imeli občni zbor izobraževalnega društva. Po kratkem poročilu o delovanju društva po zadnjem občnem zboru so se vršile volitve. Za predsednika je bil enoglasno izvoljen Fr. Ravnik, za podpredsednika Fr. Maxrič, za tajnika g. kaplan Verce, za blagajnika Jože Markelj, za odbornike: Gdč. Zemljano-va, Ivan Stergar, Nikolaj Rozman. Delokrog društva se je časovnim razmeram primerno razširil. Izvolili so se odseki: Agitacijski, dramatični, knjižnični, gospodarski in ustanovil

se bo tudi orlovski odsek. Knjižnica se bo temeljito izpopolnila. Članarina se je zvišala letno na 10 K. Društvo bo poleg poštene zabave preskrbelo tudi podučna predavanja, tako, da bo vsak član imel priliko se vsestranko izobraziti. — Krščansko misleči Bohinjci in Bohinjke, pristopajte k društvu! Le krščanska misel in pošteno delo nam bosta ustvarila srečno prihodnost.

n Smartno pri Litiji. Kat. izobr. društvo ponovi v nedeljo, 10. t. m. lepo uspelo igro »Lovski tat«. Začetek ob 3. popoldne.

Gospodarski obzornik.

ŽITNI TRG.

Pretekli teden je doživela naša trgovina z žitom občutljiv in močan udarec, ki je preobrnil skoro cel trg s koruzo. V začetku tedna se je namreč pojavila na nemškem trgu v velikih množinah ameriška koruza La Plata. Hamburg ponuja velike množine koruze po 200 mark za stot, postavljeno v obmejno mesto Pasavo, kar pomeni vsled današnje majhne vrednosti nemške marke prevrat za naš koruzni trg. Dogodilo se je ravno nasprotno od predzadnjega tedna. Vse ponuja, toda trgovci se težko odločijo za nakup, ker je nevarnost prevelika.

Bratislavski trg (prej mesto Požun ob Donavi), ki se je v svrhu špekulacije založil z velikimi množinami, prodaja sedaj za dobavno ceno ali pa celo za neko izgubo. Naš največji kupec Nemčija pokriva vse svoje potrebe na ameriškem trgu. Da se je to dogodilo, se imamo zahvaliti prvi vrsti našim prevoznim razmeram. — Nemčija je bila kupec, ali je zahtevala brezpogojno, da dobi blago do določenega dneva, za kar se pa naši izvoznikarji vsled naših neurejenih prevoznih razmer niso mogli odločiti.

Cena moki in pšenici je precej trdna, kar je najbrž vzrok slaba letina, ki preti letos radi suše.

Po ovsu je veliko povpraševanje. Italija je kljub uvozu ameriškega ovsa naš največji kupec. Cene ovsu, postavljeno v Trst, so 110—120 lir.

Cena pšenici v Subotici je 1020 K, v Velikem Beckereku 920—930 K, v Novem Sadu nad 1000 K, v Vinkovcih približno kot v Subotici.

Nova koruza, naložena na ladjo v Banatu, 420—425 K, naložena v vagon nekaj cenejša.

Oves, naložen na ladje, 390—400 K, naložen v vagon nekaj cenejši.

SADITEV SLADKORNE PESE.

Ustanovni odbor za zgradbo sladkorne tovarne v Posavju si je lansko leto nadel nalogo, v večji meri poskusiti s sajenjem sladkorne pese. Ta namen se je deloma posrečil, ker naročeno seme ni pravočasno prispelo v naše kraje in smo bili primorani, izvršiti poskuse s sladkornim semenom neznanega izvora in kakovosti. Vendar so bili tudi lanski poskusi zadovoljivi in so pokazali 16.— do 18.5% sladkorja. Lani naročeno pesno seme je prišlo šele v jeseni in tako nam pride prav za letošnje poskuse. Seme je pridelek svetovno znane tvrd-

ke J. Zapotil, Vjetrušice pošta Klecany pri Pragi, katera se je posvetila gojenju sladkornopesnega semena, ki je prestalo svetovno konkurenco, kar je neprijetno zadelo Nemce in Francoze. Razlika pri sladkornem semenu obstoji v velikosti klopčičev (semena), v specifični teži, kaljivosti in številu klic. Povprečni pridelek semena Zapotil je izkazal pri poskusih v Čehoslovaški leta 1919 285.2 q korenin na ha za 18.35 odstotkov sladkorja, kar predstavlja 52.4 q sladkorja na 1 ha. Nemška semena dajejo več korenin, pri nižji sladkornosti in stoje za Zapotilovim semenom. Te podatke omenjam le zaradi boljšega razumevanja, da je razlika v semenu zelo velika. Lanski poskusi so se izvršili brez vsakega načrta. Letošnji poskusi naj se izvršijo povsod ob istem določenem času in na enak način.

Ker vlada še po noči mraz, je za sajenje še čas. Najboljši čas za setev semena bude 15. in 16. april. Do takrat bode minula nevarnost zaradi pozobe mladih rastlinic. Vsak kmetovalec, kateri misli napraviti poskus naj odmeri 1 ali več arov veliko njivo (1 ar = 100 m²) pognoji s 300 kg dobrega hlevskega gnoja na 1 ar, gnoj zaorje na 20 do 25 cm globoko, njivo prebrana in lepo poravnaj, da ne bode nikakih gred ali jarkov (krajev). Dobro je, ako se prebrana njiva z valjarjem poravna in utrdi. V tako zravnano zemljo naredi s pomočjo vrvice ravne črte 40 cm narazen in z oklo motiko zariši kake 3—4 cm globoke jarke, kamor z roko naseješ seme sladkorne pese. posamezna semena naj bodo v vrsti 4 do 5 cm narazen. Seme se pokrije z zemljo in če mogoče še enkrat prevajna. Nam Slovencem se zdi valjanje nespametno delo in lahko trdim, da se cel svet poslužuje valjarjev pri obdelovanju zemlje. Isti zemljo zravnajo, kepe zdrobijo, sveže izorano zemljo potlačijo, da seme hitreje kali, ter da gre voda lažje iz spodnjih plasti kvišku, pri ozimnih žitih pritisne vsled zimskega mraza izvlečene korenine k zemlji, da se primejo in bolje obrastejo. Pri sladkorni kulturi je valjar neobhodno potrebno orodje. Vsak pridelovalec sladkorne pese (tudi krmске) bo vedel, da na teh mestih, kjer je zemlja stlačena, raste najboljša in najbolj sladka pesa. Na valjani njivi rabi seme 9 do 12 dni predno ozeleni, na nevaljani 14 do 18 dni. Za valjar služi 30 do 40 cm v premeru in 2 metra dolg hrastov hloh, okoli katerega se naredi okvir, pritrdi drog za konje in ga nam napravi vsak pameten kolar in okuje vsak kovač. Natančen načrt pošljem vsakemu brezplačno. Ko rastlinice ozelenijo in naredijo dva listka, jih prvič okopljejo in vplejemo med vrsticami. To delo je zelo važno, da plevel rastlinic

ne zamori, če je zgornja zemlja trda, da se zrahlja, in da ima zrak dostop k koreninam. Trda skorja je vzrok, da dobe rastlinice bolezen (Brand) od katere postanejo korenine črne in se posuše. Ako rastline dobe štiri liste, jih v vrstah razredčimo, torej se izrujejo vse slabotne rastlinice na 20 do 25 cm (1 pedenji). Čez 1 teden ali 14 dni se drugič okopljejo in nazadnje nekoliko prisujejo. S tem je vse delo do jeseni končano. Mlade izruvane rastlinice lahko uporabimo za sajenjke na drugem mestu. Sladkorna pesa nam služi za krmljenje vseh domačih živali. Za napravo sirupa in izboljševanje petijota ali pa tropia za napravo žganja. V jeseni bodem pravočasno poročal kedaj je treba peso vun vzeti in poslati v preizkušnjo. Sladkornopesno seme razpošilja dr. Ivan Dimnik, odvetnik v Krškem 1 kg semena sladkorne pese stane brez poštnine 57 K. Fran Malasek, Grm.

CENTRALIZEM IN GOSPODARSTVO.

Poslanec Sušnik je imel 14. februarja v ustavnem odboru govor, v katerem je našteval skrajno škodljive posledice centralizma, kakor ga zagovarjajo liberalci in smostojneži, za naše gospodarstvo. Naj omenjamo tu samo nekatere stvari:

Iz Belgrada so uvedli carinski zakon, ne da bi bili upoštevali posebnih razmer v pokrajinah. Carinski zakon nalaga visoko uvozno carino. Ta zakon je bil dober, ko je bila Srbija še sama in je vodila carinski boj proti Avstriji. Danes so pa razmere popolnoma drugačne. V Sloveniji je precej razvita industrija. Industrija pa mora uvažati surovine. Z visoko in brezobzirno carino je bila oškodovana naša industrija in obrt, trpeli so kmetje, trpelo je naše združništvo. V Sloveniji imamo razvito združništvo: med 800 zadrugami je okoli 100 nabavnih in prodajalnih zadrug in konzumov.

Zaradi visoke izvozne carine pa naše pokrajine tudi ne morejo izvažati. Danes ni mogoče izvažati iz Slovenije lesa v Italijo, ker Italijani ceneje kupujejo les v Nemški Avstriji nego pri nas. Izvoz lesa ovirajo visoke železniške tarife in visoka carina. Danes lesna trgovina pri nas stoji.

V Celju imamo tovarno za cink, ki je pod državnim nadzorstvom. Toda izvozna carina za 100 kg prahu znaša 350 dinarjev, tako da cinka ni mogoče izvažati. Tovarna je bila na tem, da mora svoj obrat ustaviti in odpustiti delavce. Osem mesecev se proslili v Belgradu, naj se opusti carina, in šele čez 8 mesecev se je prošnji ugodilo, ko je že pretel popola polom.

Po carini bi bilo treba vprašati trgovske in obrtne zbornice in se z njimi posvetovati in pokazalo bi se, kaka carina bi bila za celo državo najboljša. Toda v Belgradu tega niso storili, niso se brigali za razmere v posameznih pokrajinah; teh razmer niso hoteli spoznati.

Belgrajska ministrstva niso hotela podpirati naše industrije. V Kropi je zadruga, ki izdeluje žeblje za železnice. Toda ministrstvo je naročilo žeblje iz Nemške Avstrije, mesto od naše zadruge. Od 300 delavcev dela danes samo še 20 delavcev in še ti samo po 36 ur na teden.

Naše strojne tovarne so oferirale v Belgradu železne postelje po 450 K. Toda vpraška uprava jih je raje naročila v Nemčiji in

ih plačala po 450 mark (to je 1000 naših kron).

Imamo predilno industrijo. Ponudili smo v Belgradu platno. Vojno ministristvo je ponudbo odklonilo, češ, da rabi samo ameriško platno. Ljubljanska Oblačilnica je ponudila platno in sicer najboljše blago in kot najcenejša ponudnica. Toda ko je bila licitacija zaključena, ko so otvorili oferte in videli, da je ona iz Slovenije najcenejša, so rekli: licitacija je razveljavljena.

V Sloveniji imamo še terjatve proti bivšemu erarju. Po senžermenski pogodbi je Avstro-Ogrska dolžna, da prevzame ta dolg. Ustanovil se je poseben odbor za terjatve proti bivšemu erarju. Zastopniki odbora so prišli sami v Belgrad, da posredujejo, a še do danes niso dobili odgovora. Naša vlada noče ščititi svojih državljanov, dočim je Češka ustanovila poseben fond, iz katerega izplačuje sodnijsko ugotovljene terjatve proti bivšemu erarju.

Sploh se v Belgradu na zahteve, ki pridejo iz Slovenije, pa naj so še tako utemeljene, naj jih je pokrajinska vlada še tako priporočila, nočejo ozirati. Nič ne pomagajo ne prošnje, ne deputacije. Belgrajski uradniki se v naše razmere ali nočejo vživeti, ali pa tega niso zmožni.

Gospodarski in tržni pregled.

g Vsak izvoz kateregakoli žita iz naše države prepovedan. Z ozirom na vladajočo sušo in ker kaže letina slabo, je ministrski svet prepovedal izvoz koruze, pšenice, ječmena, ovsu in drugih žit nadalje sena in slame iz cele države. Pošiljajte, ki so bile do 2. t. m. že zacarinjene, se puste preko meje, ostale pa čeprav so naložene na vagone in ladje, pa vrnejo odpošiljatelju.

g Ljubljanski trg. Trg je bil pretečeni teden živahen. Glede govejega mesa vladajo silne težave. Vsi goveji mesarji so sklenili prenehati v soboto s sekanjem mesa, ker se jim ne dovoli povišanje cene, na drugi strani pa ne pripusti slabega blaga na trg. Ta sklep so izvršili in v soboto je bila Ljubljana brez govejega mesa. Nadalje izjavljajo, da ne morejo kupiti primerne klavne živine, ker jim izvozničarji tega ne pripuste, vsled neprestanega zvišanja cen živi teži. Kakovost klavne živine se je poslabšala, ker se je vse boljše blago že izvozilo. Cena govejega mesa ostane 60 K I. vrste, 28 K II. vrste. — Glede telečjega mesa se krije dnevna potreba. Jajca je na trgu dovolj po 1 K 80 vin. za kos. Moka se prodaja po 17 K 50 vin. kg št. 0 najboljše vrste. Sladkor v kocakih se dobi že po 51 K kg.

g Vinska trgovina. V mednarodni vinski trgovini se opaža velik zastoj. Češko javnost so vznemirile vesti o važnih trgovskih pogodbah z nekimi francoskimi in španskimi tvrdkami za nabavo velikih množin vina. Čehi od te nabave ne vidijo nobene koristi, njim bi še vedno boljše odgovarjalo vino iz Avstrije in Mažarske. Mažarsko vino se je podražilo vsled povečanja vrednosti mažarske krome, zato ga Avstrija nič več ne kupuje ampak misli sedaj na nakup italijanskega vina. Na Francoskem se bavijo z načrtom o znižanju prevoznih in izvoznih tarif, da se olajša prodaja v druge države. Države, ki pridelajo veliko vina, imajo v zalogah še na milijone hektolitrov, pa ga ne morejo izvoziti, ker ga države, v katerih ne

pridelujejo vino, ne morejo kupovati iz gospodarskih-finančnih vzrokov.

g Cena žimi in dlaki. Nemčija. Kravji repi, prani, do 25 mark za kg, konjski repi, povezani, 50—60, konjska griva 15—20, konjska dlaka, mešana, 20—30, svinjske šetine 8—12 mark za kg.

g Cene v Sofiji (g'avno mesto Bolgarije) za 1 kg: svinjsko meso 20—22 levov, jagnjetovo 20—26, goveje 18—25, ovčje 16 do 23, slanina 23—25, ribe 10—35, orehi 6—8, grah 5—6, krompir 1.60—2, svinjska mast 34—36, loj 15—17, leča 5—6, suhe češplje 9—13, češpljeva mezga 16—18, čebula 2—3 leve za 1 kg.

g Trgovina s kožami. Surove kože. Mažarska: Goveja težka koža v klavnici 54—58 K za kg, lažja 60—62 K. Izven klavnice nesoljena koža v Budimpešti srednje težka, brez rogov in parkljev 85 K za kg, na deželi 70—75 K, telečja 100 K za kg. Konjska koža 1.800—1.950 K za kos. Cene se razumejo v mažarskih kronah. — Nemčija (Stuttgart): Volovska koža od 30—49 funtov po 9 mark 30 pfenigov za funt, od 50—59 funtov 9 mark 75 pfenigov za funt, goveja do 29 funtov 11 mark za funt, od 30—39 funtov 12 mark 85 pfenigov za funt, nad 60 funtov po 11 mark 20 pfenigov za funt, telečja koža 17 mark za funt. — Poljska. Goveja koža 150 poljskih mark za 1 kg, telečja nesoljena 800—850 poljskih mark za 1 kos, konjska 1.600—2000, kozja 650—700 poljskih mark za kos.

g Cene kožam divjačine. Poljska. Kuna 8.000, vidra 6.500—7.000 poljskih mark za kos. — Francoska. Gorska kuna 150 frankov, navadna kuna 160 frankov, lisica 30 frankov, jazbec 15 frankov za kos. Zajci 3 franke za vsak kilogram.

g Cene vinu, postavljenemu v Zagreb. Hrvatsko vino, 8 odstotno 10—12 K I, vino Vršac 10—11 odstotno 16 K 50 vin. za liter.

g Tržne cene v Budimpešti za 1 kg: oves 11—12 K; koruza 9 K; ječmen 7 K; ajda 19 K; beli grah 9 K; voli I vrste za 1 kg žive teže 42—48 K; II. vrste 32—38 K; III. vrste 20—24 K; teleta 44—50 K; svinje I. vrste 70—72 K; svinje II. vrste 65—70 K; III. vrste 64—68 K; mast 106 K; slanina 85—90 K; perutnina 95—100 K; gosi 100—110 K; gosja mast 166 K 50 v.; jajca kos 2 K 50 v. Cene se razumejo v mažarskih kronah.

g Trg v Milanu (Italija). (Cene v lirah) Sveža jabolka 1 kg 2.50—4, limone v zabojih po 300 kosov 30—40, pomaranče v zabojih po 300 kosov 40—50, krave žive teže za 1 kg 607, biki 607, voli 7—9, teleta 11—13, koze 7—8, ovce 7—8, jagnjeta 8—9, svinje 8.50—9, jajca 12 kosov 5 do 6, oljčno olje 11 11—13 lir.

g Cene v Trstu. Les. Cene lesu so v zadnjem času zopet padle, trgovina je pa otežena vsled tega, ker je avstrijska vlada določila ceno za rezano blago 300 lir. Vsled tega izpodriva avstrijski les našega. Rezano jugoslov. blago se plačuje 320 do 350 lir. Pred mesecem dni je bilo dražje za 20—30 lir. — Krme je dovolj in prihaja večinoma iz Jugoslavije, posebno pokvarjena koruza. Povpraševanje ni posebno. Za krmo se plača z ozirom na kakovost 95—100 lir. — Vино. Cene vinu so padle za 2 liri pri hektolitru,

g Tržne cene v Budimpešti za 1 kg: Koruza 10—10.50 K, oves 12 K, ječmen 12—13 K, grah 10 K, hmelj 15—16 K, leča I. vrste 24—25 K, I. vrste 15—16 K, orehi 40—48 K, gosja mast 180—200 K. Cene so navedene v mažarskih kronah.

g Nove tovarne. Tovarna pločevinastih izdelkov Emil Lajovic in drug v Ljubljani. Tovarna klobukov »Sešir« v Škofji Loki.

g Padanje cen steklu na Češkem. Vsled svetovne konkurence so padle cene češkoslovaškemu steklu v ploščah od 65 na 30—35 K pri kvadratni plošči.

g Padanje cen v Ameriki. V Združenih državah padajo cene najprej posebno masti, olju in bombažu. Cena pšenici je za malenkost poskočila. Senat je dovolil kredit v znesku 100 milijonov dolarjev kot podporo poljedelcem.

g Padanje cen. Vinogradniki v ptujski okolici so bili prisiljeni znižati vinske cene, ker imajo precejšnje množine vina neprodane. Tako n. pr. se dobi v Ptujtu liter dobrega vina za 16—24 K.

g Osrednja čipkarska zadruga v Ljubljani. Stari trg št. 2 ima 90 poslovalnic na deželi in sicer na Vrhniki, v Podlipi, na Sv. Joštu pri Vrhniki, v Pirničah, v Škofji Loki, Selcib, Zelenfihkih, na Trati pri Gorenji vasi in Zireh. Zadruga preskrbuje svojim članicam delo in material sprejema torej vsakovrstna naročila in prodaja razne čipke iz zajamčeno lanenega sukanca.

g Koroška zveza slovenskih posejilnic in zadrug se je ustanovila v Celovcu za slovenske zadruge v Nemški Avstriji.

g Izvoz medjimurskih konj je dovoljen, ker spadajo konji medjimurskega tipa v noriško pasmo.

g Pocenitev živil na Mažarskem. Na Mažarskem so padle cene pri živini za 50 do 70 odstotkov. Pred par tedni se je plačala pitana svinja po 120 K za kg, danes stane le še 50 do 60 K. Meso za guljaš se prodaja v Budimpešti po 28 K za kg.

g Živo srebro so našli v okolici Vojnika pri Celju. Po dosedanjih preiskavah, ki se nadaljujejo, trdijo veščaki, da so v večjih globočinah znatne plasti cinobra.

g Koliko je vreden denar drugih držav? Ameriški dolar 139 K, avstrijska krona 21 vin., bolgarski lev 1 K 65 vin., ruski carski rubelj 65 vin., češkoslovaška krona 1 K 87 vin., francoski frank 9 K 80 vin., nemška marka 2 K 26 vin., rumunski lej 1 K 95 vin., italijanska lira 5 K 70 vin. do 5 K 80 vin.

g Izprememba pisemskih pristojbin za pošiljke iz naše države v inozemstvo. Od 1. aprila t. l. je plačevati za pisemske pošiljke iz naše države v inozemstvo te-le pristojbine: pisma do 20 gramov 1 dinar, preko 20 g za vsakih 20 g po 50 par, dopisnice 50 par, dopisnice z odgovorom 1 dinar, tiskovine za vsakih 50 g 20 par, ekspresnina 2 din., priporočilo 2 dinarja.

g 200 milijonov kosov denarja po 25 par je naročila naša država 140 milijonov kosov natisnejo v Zagrebu in 60 milijonov pa v Novem Sadu.

g Primanjkljal Francoske snaša 88 milijard frankov. Stroški Francoske so za l. 1921 na 58 do 60 milijard frankov, dohodki pa na 22 milijard frankov. Z ozirom na to bo znašal

primanjikljaj Francije za to leto 38 do 40 milijard frankov. Da bi Francija kolikortoliko zmanjšala svoje izdatke, namerava znižati število svojega uradništva, katerega imajo 700 tisoč in za katerih plače se rabi letno na 4 milijarde frankov.

g Čedno državno gospodarstvo. Uprava državnih monopolov je začela zidati v Novem Sadu skladišče za tobak, katere stroški so bili proračunani na 2 milijona dinarjev. Vsled slabega vodstva, slabo izbranega zemljišča in množice drugih napak, ki so spremljale to delo, so se zvišali stroški od 2 na 13 milijonov dinarjev. Fin. minister je sedaj odredil preiskavo, da se ugotovi, kdo je vsem tem napakam kriv. Tako gre pri nas vse nazaj!

g Odprava krušnih kart na Češko-slovaškem. V najkrajšem času razpuste na Češko-slovaškem urad za razdelitev žita in odpravijo izdajanje krušnih kart.

g Uvoz vina v Češko-slovaško. V Češko-slovaški se porabi letno okoli dva milijona hektolitrov vina, od česar pridelajo doma le okoli 250 tisoč hektolitrov, vse drugo pa uvozijo. Do sedaj so se uvažala ponajveč mažarska vina in sicer vsled svoje kakovosti in cenenejšega prevoza po Donavi; do Bratislave, kakor tudi vsled nizke vrednosti mažarske krone. Nekaj vina so uvozili tudi iz naše države 13—14 češko-slov. kron za liter.

g Koliko je vreden tuj denar? Mažarska krona stane 54 v., nemška marka 2 K 34 vin., italijanska lira 5 K 70 vin., francoski frank 10 K 30 vin., češka krona 1 K 93 vin., avstrijska rona 21 vin., dolar 144 kron.

Listek.

Duhovnik s krvavo suknjo.

(Resnična povest z Irske, spisal R. de Nevezey.
— Poslovenil Fr. Ka. Steržaj.)

(Dalje.)

Ceravno je bil pastir usmiljen do tuje revščine, je znal vseeno po potrebi kaznovati, ne okrutno, pa odločno. Njegova karanja niso zadajala ran, ker se je čutilo, da so pravična in na pravem mestu. Vedno se je moglo videti iz njegovih besedi neko očetovsko pomilovanje. V tem, ko je karal, je navajal h kesanju in kazal na posledice. Kočar je okregal, je odšel sklonjen, nikakor pa ne ponižan ali zlovoljen.

Odkar je bil on gospodar pri hiši, je šlo vse v najlepšem redu, sam pa ni ničesar izgubil od svojega dostojanstva.

V tej hiši je vladala prava sreča in vsakdo je našel poleg cerkve v njej svoje pribežališče.

Kmalu pa je začel zakrivati srečo teh imovitih, a usmiljenih ljudi nek oblak: Dunstan je kar nenadoma postal zlovoljen in siten. Nič se ni brigal za delo; pohajkoval je ves dan po polju ne gledaje delavcev in kakor bi se izogibal matere in brata.

»Moj Bog,« je rekla mati, »kaj je mojemu revnemu sinu? Svoje življenje bi dala, da bi ga obvarovala trpljenja — pa ga moram na svoje oči gledati, kako se vedno žalosti in gine.«

Duhovnik je vprašal brata, pa ni dobil odgovora. Patrik pa je blagohotno nagovarjal brata:

»Tebe gotovo ne muči kakšna hudobija,

ne poznaš maščevalnosti, nikomur nisi nevoščljiv; — tvoje srce se naklanja ljubezni... Rekel si mi, da ne morem razumeti, kaj ti zadržuje toliko bolečin... no jaz pa slutim, povedati ti hočem, kar mi ti tajno prikrivaš... Dunstan ti ljubiš! Nikari mi ne govori, da ni res... tvoja zmedenost mi potrjuje, da sem prav pogodil... Ne karam te zaradi tega, brat, ker vem, da nisi pozvan samotarsko živeti... Ti iščeš ljubeznive tovarišice in družinskega veselja... To veselje je dopuščeno. Bog je je vstvaril za človeka. Morebiti si izbral dekle, ki bi je naša mati ne mogla blagosloviti, pa ti je zato mučno povedati njeno ime?«

»Oh, brat moj! Ona, ki jo ljubim, se imenuje Marijica!«

»Pa nočeš tega povedati materi?«

»Saj si komaj upam povedati samemu sebi.«

»Ali nisi povedal Beli, njeni stari materi?«

»Nimam toliko poguma.«

»A Marijica?«

»Ona niti ne ve, da se javlja njeno ime v vseh mojih molitvah.«

»Zadovoljen sem, zelo sem zadovoljen, Dunstan!« Bela je poštena starica, a Marijica čisto in pošteno dekle in je dovolj pametna, čeprav še mlada. Izmed vseh vaških deklet bi ti nobena ne mogla obetati iskrenejše sreče...«

»Hvala, hvala ti, Patrik.«

»Ali hočeš, da jaz govorim zate še nočoj?«

»A mati?«

»Šla bo k Beli in ji poreče: Daj Marijico Dunstanu in jih poročimo na Jurjevo... Če bo Bela dovolila, bom potolažen celo življenje! Pa tudi ti, Dunstan, boš srečen, ker je Marijica dobra in te bo izbrala rada. Ljubila se bosta, ker sta vredna drug drugega.«

Ko sta se vrnila z onega izprehoda, je Dunstan voščil lahko noč, čvrsto stisnil bratu roko in odšel v svojo sobo.

Mati Anka ga je spremljala s skrbnim pogledom. Ko je že odšel, je pogledala Patrika in vzdihnila, kakor bi si ne upala pokazati svojega nemira, pa želi, da bi jo drugi razumeli.

»Draga mati,« pravi duhovnik, »ti zares žali Boga s svojim oblakom žalosti, ker je Dunstan v skrbeh. Odženi ga takoj, te prosim! Veseliti bi se morala in ne žalovati.«

»Kako?« vpraša starica in sklene roki. »Jutri na vse zgodaj nesí šopek cvetic mali Marijici, katere staro mater imaš tako rada; objemi jo kot hčerko, ki ti jo pošilja Bog iz nebes.«

»Ali je mogoče?« je vzkliknila mati, Dunstan...«

»Želi, da mu postane žena.«

»Ti nepridiprav, ne da bi mi povedal le besedico in me pušča v tolikih skrbeh... Kako bi ga sedaj ozmerjala, ko bi se ne bila razveselila.«

Drugi dan je odšla mati Anka k stari Beli. Več nego uro je ostala pri njej. Potem sta poklicali Marijico. Pršla je vsa rdeča, vznemljena, sluteč, da gre za njeno bodočnost; a vendar skoro ni verovala, da jo ima Dunstan rad.

Dve materi sta se razumeli. Marijica je padla iz objema ene v naročje drugi. Proti večeru pa je Dunstan, ki se je vrtel okoli hiše, zaslišal, kako ga mati sladko in veselo kliče. Zdelo se mu je, kakor bi mu solnčni žarek šinil skozi srce.

Ves srečen je zvedel od matere, da je Bela dovolila, slišal je, kako se je Marijica vznemirila in je že naprej užival vso prihodnjo srečo.

Kakor je bil prej molčeč, tako se mu je naenkrat razvezal jezik. Govoril je, razume se, samo o svoji Marijici in o Beli. Medtem, ko je razmišljal Dunstan v svojem srcu te sladke stvari, se je Patrik zadovoljno smehljaj, mati Anka pa si je otrla solzo, ko se je spomnila Jemovega veselja na njun poročni dan. Ali se ni on ravnotako zelo veselil, ali je ni ravnotako ljubeznivo miloval, bil enako vznemirjen in zahvalen, poln nenavadnih nadej, otroškega strahu, različnih čuvstev, izmed katerih se stoji samo edino čuvstvo, ki je človek imenuje — ljubezen.

Od onega dne so pričeli pripravljati sobe za mlada dva. Dve družini naj se združita sa-

mo v eno. Belino kočjo bi dali v najem, ona pa bi s svojo vnukinjo stanovala na Nizki zemlji.

Tako bi dve starici skrbele za mleko, sir, maslo in kokoši, medtem ko bi Marijica nadzirala v kuhinji, da bo jed gotova in dobro pripravljena, da bo v hiši vse snažno ter skrbela za platno, ki je vedno ponos prave gospodinje. Z eno besedo: ona naj bi bila veselje vse! liši, ki so v njej živeli, starica, poročna v letih, tožeu mladenič in zamišljen duhovnik. Na Nizki zemlji so že čutili vsi polnost radej, šteli so nedelje, a hitro tudi dneve.

Skoro vsak večer je šel Dunstan k Beli ter ostajal tam po kakšno uro in se razgovarjal z zaročenko. Tudi oni večer, ko se pričinja naša povest, je osedlal svojega Rjavčka kot po navadi, da gre na običajni obisk. Tedaj pa se je povrnil konj sam, vznemirjen in izmučen, kar je pomenilo, da se je Dunstanu primerila nesreča.

(Dalje.)

Za razvedrilo.

Ponižna želja. — V električni je sede ranjenec. Gosti so ga izpraševali o dogodkih v vojski. Nekdo ga vpraša, kaj bi mu bilo zdajle najljubše. Ranjenec odgovori: »Klobasa segajoča mi od enega ušesa do drugega.« Gost: »To se lahko zgodi.« Ranjenec: »Ne tako lahko. Desno uho imam tukaj, levo sem pa pustil v šabcu na Srbskem.«

Preproščina. — Urar: »Kako naj Van ure popravim, ko ste mi prinesli samo nihalo? Prinesite mi še uro.« — Zena: »Čemu še uro? Ura je dobra; samo nihalo neče iti.«

Različno. — Učitelj vpraša vsakega dečka, kako se razlikujejo štiri letni časi. Deček odgovori: »Jesen hodimo malo bos, pozimi ne hodimo bos, spomladi hodimo spet malo bos, poleti pa čisto bos.«

»Človeško življenje — je smola,« je dejal Daverin Brigabundus. »Eto ti, kakol Prva nevesta mi je umrla, druga me je pustila, tretja mi nič ne posodi.«

Poredni soprog. — Vojmira: »Ako mi ne kupiš kinča za vrat, pojdem v vodo.« Dobrovolj, soprog, smeječ se: »Mina, peč v kopalnici zakurij naša gospa se pojdejo kopat.«

Lepa obitelj. — Hči: »Jaz sem dala inšeral v časopis, pod gotovo šifro, da iščem znanja s ljubeznivim gospodom.« — Mama: »Ali se je kdo oglašil?« — »Se je — ata!«

»Pa ne, da bi?« — Avtomobilist zavoji v stranišče. Kmet: »Sment, temu se pa hudo mudile.«

Vidi in ne vidi. — Tomažar je stal pred naborno komisijo. Zmerjen in pregledan, je imel blif potrjen. Tomažar pravi, da je silno kratkoviden.

— Zdravnik: »No, Tomažar, kako to dokazujete?« — Tomažar: »Gospod doktor, poglejte tja gor, na strop, tista črna pika, tisto je muha. Ali jo vidite?« — Zdravnik, smeja se: »Da, vidim muho.« — Tomažar: »Glejte, jaz je pa ne vidim.«

Zvito je izvil. — Profesor Podlessek je zasacil mladega tatu v svoji sobi, ter ga prijel in vodil na policijo. Ko sta precej dolgo hodila, pravi vlomilec: »Žal mi je, gospod profesor, da Vas ne morem dalje spremljati. Tukaj se moram posloviti.« — Profesor (raztresen): »Prav, pa zdravi, ter me spet kmalu počastite.«

Potil se je. — V salonu kneza Gorčukova je igral na klavir mlad pianist. Ko konča, stopi k njemu knez, rekoč: »Slišal sem Tausiga (umetnišk se globoko poklonil); slišal sem Rubinsteina (pika nist se pokloni še globlje); slišal sem Liszta (igral se se pokloni najgloblje); ah tako — kakor Vi — se nobeden ni potil.«

Varčna gospodinja rabi edino le

GAZELA MILO

ki je najboljša in najceneje.

Gnojilčni voz dvokolesni, enovprežni, z vsebino 500 litrov naprodaj. Cena 2750 K.
Franc Krašovec, kolar na Vrhniki. 1207

BRINJE

rdeče, prvovrstno blago, se dobi, dokler zaloga, po 650 K za 100 kg pri Franc Pogačnik-u, Ljubljana, Dunajska cesta štev. 36. 1211

VAJENEC

1179

14 let star, se sprejme takoj v sedlarsko in likersko obrt s hrano in stanovanjem pri g. Fran Wisjan, izdelovalcu vozov, Ljubljana, Kolodvorska ulica 25.

Lep **koleselj** je naprodaj in več stotov **sena** v Dravljah štev. 6.

Cena po dogovoru.

1197

Pozor Rumenca: Ker so razne domača sredstva poznana, s katerimi se da izlečiti ta dolgoletna, trdovratna in težka bolezen, se vljudno naproša, da se dobra sredstva naznanijo na spodaj n. zn. cenil naslov proti povrnitvi vseh stroškov. Najboljša sredstva se bodo potem objavila v tem listu, zato se naproša, da naj vsakdo naznani svoje izkušnje v tej bolezni, ker se s tem pomore tudi drugim trpetim, da prdejo zopet do zdravja. Dopisi pod **PB 1921** na upravo tega lista.

Pečarija Mengeš

ima vedno v zalogi vsakovrstne sobne, kmečke **peči in štedilnike**

ker vse v to stroko spadajoče potrebščine. **Cene nizke.**

Cene nizke.

Naznanim, da sem odori pri cerkvi Sv. Petra v Ljubljani

Novo lekarno

in imam zdravila tako za ljudi kakor tudi za živino obilno na zalogi.

Mr. Ustar Anton, lekarna pri Sv. Petru.

Modna in manufakturna trgovina

„Pri Ivanki“

Ljubljana, Sv. Petra cesta štev. 29

Prporoča svojo veliko zalogo ravnokar dostlega letnega blaga za fine moške in ženske obleke: velika izbira blaga za birmanske obleke, dalje batistov, delenov in polsvile za bluze, cefirja, kotenine, bele in pisane, močne hlačevine in žimeta, finih klotov in odelj, cvilha za postelje, platna za rjuhe, svilenih robcev in šerp v najnovejših vzorcih, ženske bluze in predpasniki, moške srajce domačega izdelka. Blago prvovrstno, cene nizke.

Uzajemna zavarovalnica

v Ljubljani, Dunajska cesta št. 17.

Sprejema v zavarovanje:

1. Proti požaru.
2. Zvonove proti razpok in prelomu.
3. Sprejema v novonastavljenem življenjskem oddelku zavarovanja.

Skupno premagamo skupne težave! Svoji k svojim

Krepak učenc iz poštene hiše s primerno solske izobrazbo se sprejme takoj v trgovino z mešanim blagom pri Ivanu Levstek, Sodražica, Dolenjsko.

Angleška parobrodna družba

CUNARD LINE.

Zastopstvo za Jugoslavijo: Jugoslavenska banka, d. d., Zagreb.

Odprava potnikov I, II, in III. razreda preko TRSTA-REKE in CHERBOURGA v NEW YORK.

Sprejema naročila za prostore na parnikih za Grčijo, Anglijo in Ameriko ter obratno za Jugoslavijo.

Natančna pojasnila daje:

CUNARD LINE, ZAGREB, VRHOVČEVA ULICA 15.

in **LJUBLJANA, KOLODVORSKA UL. 26.**

Za nastopivšo spomlad

Prporočamo svojo veliko zalogo različnega angleškega in češkega sukna, volnenega blaga za moške in ženske obleke, različno perilno blago, kakor platno, šifone, cefirje, tkanino v najnovejših vzorcih in bogati izbiri, dalje različne volnene in šivane odeje za postelje, svilene, volnene in bombažaste robce za na glavo itd. Opozoramo tudi na raznovrstne ostanke po zelo znižanih cenah.

A. & E. SKABERNE, veletrgovina z manufakturnim blagom, **LJUBLJANA,** Mestni trg 10.

Schicht

Pravo

„Schichtovo milo“

znamka „felen“

nosi poleg stoječe varstveno znamko. Pazite pri nakupovanju na njo, in ne dajte si vtihi različnih pralnih sredstev, ki so Schichtovemu milu samo na videz podobna.

Zastopstvo za Slovenijo ima trdka L. Globočnik in drug v Ljubljani.

1187

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA D. D. v Ljubljani

posluje začasno v prostorih Zadrugne zveze, Dunajska c. 38/1.

Podružnici

SOMBOR,

SPLIT.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščen prodajalec srečk Državne Razredne Loterije. Izplačuje svojim klientom vsak znesek brez odpovedi v gotovini.

Poroč. prstani
Double verižice
Stenske ure
Budilke
Zemne ure
Uhani
 Najstarejša trgovina ur, zlatnice in srebrnice
F. ČUDEN
LJUBLJANA 22, Prešernova 1.
 Zahtevajte ponudbe!

Pozor, mlinarji! Prvovrstna švicarska svitena **mlinska sita**

(pajtelni), kakor tudi pristna volnena sita, 24 in 32 cm široka, priporoča trgovina

Avugust Čadež, Ljubljana, Kolodvorska ulica 35
 nasproti „Stare Tišlarjeve gostilne“.

MASTIN v krmo, angleški krmilni prašek za živino, po pošti 5 zamotkov po 1/4 kg za 50 kron. Glesom ukaza deželne vlade v Ljubljani smejo prodajati Mastin lekarnarji, trgovci, kramarji, kmetijske in konsumne zadruge. — Dalje od teh zahtevajte:

SLADIN hrana za dojenčke, za otroke. Krepek zajutrek za odrasle, daje bolnikom kri, moč, zdravje. Z njegovo uporabo se približani mleka in sladkorja. To dokazuje na tisoče zahvalnih pisem. Po pošti 5 zamotkov po 1/4 kg 100 kron.

GARJE kraste, lišaje odstranjuje pri človeku in živalih Naftol-mazilo, ki je brez duha in ne maže perila. — 1 lonček za eno osebo po pošti 15 kron pri

TRAKOČI, lekarna, Ljubljana, Slovenija SHS.

IV. JAX IN SIN

Dunajska cesta št. 15, LJUBLJANA

Šivalni stroji in stroji za pletenje.

Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. — Ustanovljena l. 1867. — Došlo je ravnokar večje število strojev za vsako obrt.

Vezenje poučuje brezplačno. Pisalni stroji „ADLER“. Ceniki zastoj in franko.

Kolesa iz prvih tovarn: Dürkopp, Stryia, Waffnerad.

Menjalnica

Slovenske eskomptne banke

LJUBLJANA

nasproti glavnega kolodvora

kupuje in prodaja devize in valute

: po najugodnejših dnevnih cenah. :

ima poseben borzni oddelček. Prvotoma vse bančno poslo.

Telefon šte. 3.

Med (tršan) garantirani čebelni pitanec, med za pecivo, namizni med, á kg 50. K pošilja se po pošti in železnici, Poštni zavoj 4 kg K 240 — franko tam. **A. Maček, čebelar, Vrhnika 249**

ST. VID - LJUBLJANA

Iz St. Vida v Ljubljano ob 8., 10., 2., 5. uri
 Iz Ljubljane v St. Vid ob 9., 11., 3., 6., uri
 ob nedeljah in praznikih vozi samo pop. Cena 6 K

Stefan Erman podjetje za periodično prevažanje ljudi.

Družba „IMPEX“

Ljubljana, Krekov trg št. 10

kupuje vse vrste

klavno živino

in prašiče

po najvišji ceni.

SUKNO

volno, cefir, tiskovino, platno, čevlje, klobuke, modno in galanterijsko blago direktno iz najboljših inozemskih tovarn v velikanski izbiri in po čudovito nizkih cenah kupite samo v veletrgovini

R. STERMECKI
 Celje št. 303.

Ilustrovani cenik s 1000 slikami se pošlje zastoj.

KOLESA pnevmatiko motocikle

ter vse dele in opremo priporoča

J. GOREC, Ljubljana

Gospodarska cesta št. 14.

Cenovnik je izšel, ter ga pošiljamo zastoj. Pišite ponj. Trgovina s s emeni SEVER & Komp. v Ljubljani, Wolfova ul. ca št 12

Miši - podgane stenice - ščurki

in vsa golazen mora poginiti ako porabljaate moja najbolje preizkuš. in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim 12 K, za podgane in miši 12 K, za ščurke, posebne močne vrste 20 K, posebno močna tinktura za stenice 15 K, uničevalec moljev 10 K, prašek proti mrčesom 10 in 20 K, mazilo proti ušem pri ljudeh 5 in 12 K, mazilo za uši pri živini 6 in 12 K, prašek za uši v obleki in perilu 10 in 20 K, tinktura proti mrčesu na sadju in na zelenjadi (unič. rastl.) 10 K, prašek proti mravljam 10 K.

Pošilja po povzetju Zavod za eksport: **M. JUNKER, Petrinjska ul. 3, ZAGREB 1.**

PRAGE (švelarje)

borove, bukovne in hrastove drva in ogilje, kupi po najvišji ceni Fr. Škrbec, Miklošičeva cesta 8/1 (nasproti hotela Union).

ERJAVEC & TURK

: TRGOVINA Z ŽELEZNINO :

pri „ZLATI LOPATI“ preje

Hammerschmidt (Möhlisen)

Ljubljana, Valvazorjev trg št. 7,

— nasproti Križanske cerkve. —

Zaloga cementa.

Potrebno in koristno je,

da brez odloga potrdite sprejem denarja, ki Vam prihaja iz Amerike po našem posredovanju potom kr. poštno-čekovnega urada.

Pazite, da boste naznanili pošiljatelju natančni znesek, ki ste ga sprejeli, in dan, ko Vam je bil izplačan.

Radl mnogih pritožb ameriških rojakov o nesprejemu denarja v stari domovini in vsled nepotrebnega preiskovanja pri nas ter po poštah, Vas to prosimô.

Enake pritožbe so se po strogi preiskavi dosedaj izkazale skoraj v vsakem slučaju kot neopravičene. Večkrat se dobe ljudje, ki posebno sorodnikom radi prikrivajo sprejem poslanega denarja, češ, bo raje še poslal, ker bo mislil, da smo v potrebi. V resnici pa dosežejo nasprotno. Ko se po oficijelni preiskavi pošiljatelj prepriča, da je bil denar pravilno izplačan, izgubi spoštovanje in zaupanje ter mnogokrat dolgo traja, predno se odloči poslati zopet kakl denar. Konečno se obračamo še na one rojake in rojakinje, ki vsled malomarnega poslovanja nekaterih posredovalcev čakajo po več mesecev na poslani denar, da priporočajo svojim sorodnikom v Ameriki poslati denar potom naše banke, Točna postrežba — to je vedno bilo in bo ostalo naše geslo.

FRANK SAKSER STATE BANK

82 CORTLANDT STREET, NEW YORK, N. Y.